

**Вищий навчальний заклад
«НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ»**

Факультет економіки та інформаційних технологій

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

Рівень вищої освіти – другий (магістерський)
спеціальність 292 «Міжнародні економічні відносини»

на тему
**«ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ
ПРИВАБЛИВОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ»**

Здобувача вищої освіти заочної форми
навчання

_____ Леонова Вікторія Валентинівна
(підпис) (прізвище, ім'я, по батькові)

Науковий керівник

доктор економічних наук, професор
(вчений ступінь, наукове звання)

_____ Паризький Ігор Володимирович
(підпис) (прізвище, ім'я, по батькові)

*Завідувач кафедри міжнародних економічних
відносин*

кандидат економічних наук, доцент
(вчений ступінь (к.е.н., д.е.н.), наукове звання)

_____ Костюк Валентин Романович
(підпис) (прізвище, ім'я, по батькові)

ЗМІСТ

ВСТУП	- 4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ШЛЯХІВ ПІДВИЩЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ	- 8
1.1. Сутнісні характеристики іноземного інвестування в національній економіці України.....	- 8
1.2. Теоретичні основи інвестиційного процесу в національній економіці України.....	- 15
1.3. Концептуальні положення інвестиційного процесу в національній економіці України.....	- 21
Висновки до розділу 1.....	- 28
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ФОРМУВАННЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ ШЛЯХІВ ПІДВИЩЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ У УКРАЇНИ	- 32
2.1. Порівняння кращих та ефективних світових практик інвестування.....	- 32
2.2. Аналіз удосконалення шляхів підвищення інвестиційної привабливості української економіки України.....	- 38
2.3. Аналіз реалізації шляхів підвищення інвестиційної привабливості національної економіки України.....	- 45
Висновки до розділу 2.....	- 50
РОЗДІЛ 3. УДОСКОНАЛЕННЯ ШЛЯХІВ ПІДВИЩЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ	- 54
3.1. Аналіз існуючого законодавства в сфері інвестування та	

пропозиції внесення змін задля підвищення інвестиційної привабливості національної економіки України.....	- 54
3.2. Пропозиції розробки програм щодо залучення іноземного інвестування.....	- 59
3.3. Можливі моделі взаємодії, повноваження та функції регіональних та місцевих органів влади щодо залучення іноземного інвестування.....	- 66
Висновки до розділу 3.....	- 72
ВИСНОВКИ	- 76
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	- 80

ВСТУП

Актуальність теми. В сучасній економіці України, на яку в великій мірі впливають процеси глобалізації, залучення іноземних інвестицій має велике значення. Завдяки інвестуванню стає можливим досягнення цілей стратегій розвитку національної економіки України. Проблеми інвестування економіки будь-якої країни завжди знаходяться в центрі уваги керівництва держав, науковців, економістів та підприємців. Адже інвестиції позитивно впливають на всі сфери господарської діяльності будь-якої країни, поживляють та прискорюють процес економічного зростання країни. Іноземні інвестиції завжди були та є важливими для розвитку економіки України, особливо сьогодні, коли в нашій країні проводяться структурні зміни майже у всіх сферах економічної діяльності, реформування застарілих процесів та форм виробництва, впровадження інноваційних моделей розвитку для прискорення входження до економічної зони Європейського Союзу.

Зараз ми спостерігаємо надходження не дуже великих обсягів іноземних інвестицій через суб'єктивні та об'єктивні причини. Суб'єктивні причини можуть включати в себе не досконале та не всебічне знання іноземними інвесторами реалій, кон'юнктури ринку та економіки України і, як наслідок, побоювання та страху інвестувати кошти в нашу національну економіку. Об'єктивні причини, вочевидь, включають недосконале законодавство, не стабільну ситуацію в економіці та країні в цілому в зв'язку з війною та інші ще не вирішені питання, які потребують вирішення. Але вже зараз ми бачимо покращення на шляху регулювання та спроби підтримки іноземних інвесторів з боку керівництва нашої країни.

Питання іноземного інвестування в сучасних економічних умовах, інвестиційного клімату та інвестиційної привабливості розглядають чисельні науковці та економісти України. Приймаються важливі закони та інші нормативно-правові акти. Це Закон України «Про інвестиційну діяльність»

[1], Закон України «Про інноваційну діяльність» [2], Закон України «Про стимулювання інвестиційної діяльності у пріоритетних галузях економіки з метою створення нових робочих місць» [3] та інші важливі документи, направлені на покращення та підвищення інвестиційної привабливості національної економіки України.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання покращення інвестиційного клімату, інвестиційної привабливості національної економіки України розглядають багато науковців, економістів та дослідників в сфері економіки та фінансів. Приймаються закони та різні нормативні акти, що регламентують інвестиційну діяльність в Україні. Багато підручників написано з даної тематики. Серед них можна назвати підручники авторів В.Г. Федоренка, М.П. Денисенка та інших «Інвестування економіки України», Л.Дж.Гітмана, М.Д.Джонка «Основи інвестування», Е.Р.Йескомба «Принципи проектного фінансування» та інші. У чисельних статтях також широко висвітлюється дана тематика. Досліджують тему залучення інвестицій в економіку України та інвестування взагалі також К. Амадео, І. Бланк, В. Базилевич, А. Гальчинський, Дж. Грахам, П. Кругман, А. Мерзляк, Ю. Спектров, О. Сухий, І. Стеблянко, Т. Фролова та інші науковці. Питання залучення та використання інвестицій, створення сприятливого інвестиційного клімату та підвищення інвестиційної привабливості розглядаються в роботах таких відомих науковців нашої країни та інших країн, як О. Барановського, В. Єлейка, С. Іщук, Дж. Кейнса, І. Ройзмана, Б. Семака, М. Флейчук, В. Швеця та інших видатних економістів.

Мета і завдання дослідження. Метою кваліфікаційної роботи є удосконалення можливих шляхів підвищення інвестиційної привабливості національної економіки України. Поставлена мета досягається за допомогою завдань, які полягають у дослідженні теоретико-методологічних та практичних засад процесу інвестування, узагальнення положень іноземного інвестування, з'ясуванні економічних умов та кон'юнктури ринку України, здійснення аналізу мікро – та макроекономічних чинників, що впливають на

процес формування інвестиційної привабливості національної економіки України, оцінці ефективності інвестиційних процесів в національній економіці, визначенні напрямів та шляхів для подальшого підвищення інвестиційної привабливості національної економіки.

Об'єктом дослідження є інвестиційна діяльність в економічному просторі України.

Предметом дослідження є підвищення інвестиційної діяльності в економічному просторі України.

Методи дослідження. Під час написання роботи застосовувались методи загальнонаукові та спеціальні, такі як порівняльного аналізу, синтезу, системного аналізу, теоретичного узагальнення, системного підходу, діалектичного пізнання. За допомогою цих методів досліджувалась суть інвестування та іноземних інвестицій. За методом статистичного та логічного аналізу досліджувались економічні умови національного ринку та можливості задля залучення іноземного інвестування. Метод системного та порівняльного аналізу застосовувався задля вивчення та оцінювання стану залучення іноземного інвестування.

Інформаційною базою дослідження є Закони, законодавчі, нормативно-правові акти України, дані Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України, статистичні дані Державної служби статистики України, доповіді, звіти закордонних та українських фінансових установ та організацій, монографії, наукові та публіцистичні статті, підручники з даної тематики, інтернет-ресурси та інші матеріали.

Елементи наукової новизни одержаних результатів полягають в аналізі, підтвердженні та обґрунтуванні теоретико-методологічних підходів та практичних рекомендацій задля вдосконалення організаційної та економічної структури шляхів підвищення інвестиційної привабливості національної економіки України.

Практичне значення одержаних результатів. Аналіз, здійснений в дослідженні, зроблені висновки, надані пропозиції, рекомендації можуть

сприяти державним органам управління у сфері управління та регулювання інвестиційної діяльності, прийнятті зважених рішень, направлених на захист інтересів як української національної економіки, так і іноземних інвесторів, формуванні сприятливого інвестиційного клімату в країні та підвищення інвестиційної привабливості національної економіки України.

Публікації. Основні положення та висновки кваліфікаційної роботи опубліковані у наукових працях: 1 стаття у науковому фаховому виданні України, що включене до міжнародних наукометричних баз.

Структура кваліфікаційної роботи складається зі вступу, трьох розділів, висновку та списку використаних джерел. Загальний обсяг тексту роботи складає 91 сторінок друкованого тексту. Зміст роботи проілюстровано 1 таблицею.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ШЛЯХІВ ПІДВИЩЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

1.1. Сутнісні характеристики інвестиційної діяльності в національній економіці України

Для успішного розвитку будь-якої країни світу крім власних фінансових ресурсів бажана наявність також іноземних інвестицій. Покращення інвестиційної привабливості України є важливим завданням та викликом для економістів та підприємців сьогодення. Адже інвестиційна діяльність є одним з дієвих інструментів економічних та соціальних змін у суспільстві. Залучення інвестицій позитивно впливає на розвиток промисловості нашої країни, підвищення її ефективності та конкурентоспроможності. Успіх інноваційних стратегій також залежить від того, чи може країна забезпечити сприятливий інвестиційний клімат, створити належні та стабільні умови для надходження необхідних фінансових, технологічних та інших ресурсів.

Залучення інвестицій необхідне на кожному етапі економічного циклу. Під час спаду економічного розвитку рівень ділової активності знижується. Саме в цей період інвестиції надзвичайно важливі. Адже з їх допомогою економіка країни поступово відновлюється, обсяги виробництва збільшуються, як наслідок, інвестиційне середовище покращується. Під час економічного підйому завдяки інвестиціям економічну ситуацію можна стабілізувати та навіть покращити.

Для стабільного соціально-економічного розвитку нашої країни необхідний обсяг грошей можливо залучати з внутрішніх та з зовнішніх джерел. Залучені інвестиційні кошти сприяють створенню нових робочих місць, організації нових підприємств. Завдяки їх успішній діяльності та за

умов сприятливої нормативної бази країни можливе збільшення податків до місцевих бюджетів, таким чином, можливе збільшення фінансування соціальних та економічних ініціатив. За таких умов підприємницька діяльність в різних галузях може успішно розвиватися. Розвиток підприємницької діяльності має стабілізуватися, навіть за умов циклічного розвитку різних галузей та економіки взагалі.

Залучення іноземного інвестування позитивно впливає на економічний стан будь-якого району чи області, в структурі виробництва та інфраструктурі можливі зміни на краще. Як наслідок позитивно змінюється ситуація на ринках трудових ресурсів та капіталів. Але вся ця діяльність та позитивні результати можливі тільки за умов активної та правильної діяльності органів державної влади та самоуправління на місцях. Інвестиції представляють собою дієвий інструмент, за допомогою якого можливо допомогти та удосконалити діяльність великого, малого та середнього бізнесу. В процесі залучення інвестицій важливо звертати спиратися на дослідження особливостей національної економіки та негативних явищ, які можуть стати на перешкоді в досягненні успіху цього процесу. Використовуючи власний досвід, важливо також ознайомлюватись та аналізувати найкращі світові практики залучення іноземних інвестицій, а також дослухатися до рекомендацій спеціалістів теоретиків та практиків, які є пристосованими до українського сьогодення. Завдяки порадам спеціалістів та правильному застосуванню цих порад як інвестори, так і самі представники об'єктів інвестування можуть ефективно використати інвестиційні кошти в умовах обмежених чи недостатніх ресурсів, обмеженого чи недостатнього фінансування з державного бюджету різних ініціатив, направлених на підтримку економічного розвитку країни.

Науковці та економісти-практики досліджують питання залучення інвестицій в економіку країн. Це такі вчені та економісти-практики, як І. Бланк, В. Бочаров, С. Єрохін [4], І. Паризький [5], О. Кериченко, А. Пересада, В. Федоренко, А. Дамодаран, Дж. Кейнс, Дж. Бейлі, С. Брю, К. Макконнелл,

С. Фішер, Р. Дорнбуш, Р. Шмалензі, М. Фрідман та інші вчені.

В теперішній час ми можемо спостерігати важливі законодавчі та інституційні зміни на краще, які провадяться на національному державному рівні, приймаються нові важливі закони та вносяться суттєві зміни до вже існуючих законів, це такі як, наприклад, Закони «Про індустриальні парки» [10], «Про інвестиційну діяльність» та інші. Але все ж таки в деяких великих містах, невеликих містечках та районах ще існує необізнаність та не видно системного професійного підходу до процесу залучення іноземного інвестування.

Залучені інвестиції надходять можуть бути освоєні в столиці, в містах та містечках, районах, областях та селах нашої країни. Тож важливим завданням для всіх місцевостей є створення привабливого інвестиційного клімату навіть у найменшому населеному пункті України. Необхідні знання та навички важливі для можливості формування привабливих для інвесторів інвестиційних пропозицій, для залучення на свою територію транснаціональних корпорацій, які в змозі виробляти конкурентну продукцію високого рівня, що відповідає вимогам міжнародних стандартів, може бути предметом експорту та має високу додану вартість. Всі ці фактори мають великий вплив на підвищення рівня добробуту громадян нашої країни та покращення умов розвитку економіки України.

Зараз також можна спостерігати, що показники різних міжнародних рейтингів нашої країни покращуються.

Згідно даних, представлених Світовим Банком, Україні в рейтингу «Doing business» демонструє якісне покращення.

Таблиця 1.1

Рейтинг України в “Doing Business”.

Рік	2016	2017	2018	2019	2020
Місце	83	80	76	71	64

Джерело: Світовий Банк, Міністерство розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України [6].

Навіть якщо ми перебуваємо в специфічній та кризовій ситуації через відомі об'єктивні та суб'єктивні умови, такі як війна на сході нашої країни, спад економіки, криза, пов'язана з епідемією коронавірусу, все ж таки маємо використовувати всі можливості та виклики, які ставить перед нами час. Також маємо вивчати успішний досвід компаній та місцевостей загалом, які, враховуючи наявні закони та правила, залучили та використовують іноземні інвестиційні кошти.

В процесі залучення іноземного капіталу органи влади на регіональному та місцевому рівнях мають дотримуватися порядку та певних етапів. Ці етапи включають аналіз та планування економічного благополуччя та розвитку; формування сприятливого бізнес клімату; створення інституційної та законодавчої бази для полегшення залучення іноземних інвестицій; планування та формування пропозиції інвестиційного майбутнього продукту; реалізація ефективної стратегії маркетингу; пошук конкретних інвесторів; а також супровід та постійна підтримка інвесторів на кожному етапі інвестування. Адже інвестори мають потребу та постійну підтримку з боку органів влади держави чи з боку керівництва компаній, куди вони вкладають кошти [7]. Зараз в Україні формується інститут персональних менеджерів для іноземних інвесторів, так званих «нянь для інвесторів». Постійні, міцні, прозорі стосунки, безперервне спілкування іноземних інвесторів з їх закордонними персональними менеджерами надають інвесторам впевненості, ясного та чіткого бачення картини та ситуації загалом. Дослідження на цю тему проводить американський Інститут інвестицій та добробуту. Персонального менеджера, тобто «няню» також можуть отримати вітчизняні інвестори за умови, що вони готові вкласти від 100 млн. доларів в розвиток економіки країни. Т. Милованов [8], на той час міністр з розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства, пояснив, що проект щодо інвестиційної «няні» має на меті надати можливість крупним інвесторам підписати окрему угоду з Кабінетом

міністрів України щодо умов ведення конкретного бізнесу. Ці умови можуть стосуватися податкових преференцій, гарантій пропускнуї можливості в портах. Чи, наприклад, уряд може інвестувати кошти в підприємство «Укрзалізниця» з ціллю, щоб це підприємство провело залізницю в інтересах підприємства, куди інвестуються кошти. Ще одна пропозиція для іноземних та вітчизняних інвесторів, які готові приватизувати підприємство, яку коштує більше, ніж 10 млн. грн. та більше – це надання їм можливості позбутися сплати податку на прибуток на протязі 10 років. Раніше президент України Володимир Зеленський [9] запропонував інвесторам всього світу інвестувати кошти в Україну Персональний менеджер для інвестора, особливо іноземного, має добре орієнтуватися в існуючій правовій та нормативній базі, яка регулює та регламентує процес надходження як закордонних, так і вітчизняних інвестицій в економіку України. Також персональний менеджер має добре знати та володіти всіма необхідними інструментами, які застосовуються щодня в практичній діяльності в процесі підготовки та залучення інвестицій та під час супроводу інвестиційних проектів. Адже надзвичайно важливою справою є правильне оформлення та заповнення всіх стандартних форм необхідних документів, які також включають анкети щодо збору інформації, яка буде врахована під час підготовки інвестиційних пропозицій, беручи до уваги міжнародні стандарти фінансової звітності та інші. Дані інструменти та інформація дозволять прослідкувати та зробити висновок щодо рівня успішності етапу інвестиційного процесу, а в разі відсутності успіху ця інформація дасть змогу проаналізувати та спланувати, які додаткові кроки та заходи потрібно виконати, щоб підвищити ефективність та якість процесу залучення інвестицій, як іноземних, так і вітчизняних [11].

Аналізуючи найкращі світові інвестиційні практики таких успішних країн, як США, Китай, Ізраїль та інші, можна прийти до висновку, залучені спеціалісти з досвідом у сфері інвестування, а також надані інвесторам персональні інвестиційні менеджери для супроводу під час всього

інвестиційного процесу, є важливими для інвесторів, вони можуть надавати детальні рекомендації, їх діяльність має ціллю покращення інвестиційного клімату взагалі на національному рівні. В свою чергу у таких персональних інвестиційних менеджерів існує зворотній зв'язок з урядом країни, тож, спираючись на практичний досвід, вони можуть надати рекомендації стосовно зміни, скасування чи прийняття нових нормативних та правових актів та законів. Дані персональні менеджери, які вже довгий час займаються залученням іноземних інвестицій та можуть допомогти приймати правильні рішення, а також надавати рекомендації держслужбовцям та приватним підприємцям на національному, обласному та місцевому рівнях [12]. Вони мають добре розуміти можливості та переваги різних місцевостей, а також потреб міст та сіл задля того, щоб надати їм необхідної фінансової підтримки, а інвесторам надати реальну можливість не втратити вкладені кошти та правильно їх розмістити.

Процес залучення іноземного інвестиційного капіталу вимагає багато часу та великих зусиль, для досягнення успіху необхідно вести переговори, переконувати інвесторів у взаємовигідності співпраці саме з даною місцевістю чи компанією. Необхідна злагоджена, узгоджена діяльність багатьох людей, включаючи представників різних органів влади, надання підтримки керівниками області, району, міста, селища та компанії, в яку будуть направлені кошти, обізнаність самих інвесторів та справжнє бажання працювати на даній території та з даним підприємством, та висококваліфікована команда співробітників на місці, які готові сумлінно працювати та пройти разом всі необхідні етапи та зробити все від них залежне задля досягнення успіху в процесі інвестування [13].

В українському сьогодні органі влади та органи місцевого самоврядування мають можливість користуватися як внутрішніми, так і зовнішніми фінансовими ресурсами, якими є прямі іноземні інвестиції, в своїй діяльності для прискорення економічного розвитку місцевостей, де вони працюють, подолання бідності та підвищення рівня добробуту

українців. Прямі іноземні інвестиції і є тим ефективним ресурсом, який впливає на рівень економічного зростання та добробуту наших громадян. Різновидом прямих іноземних інвестицій можуть бути транснаціональні компанії, виробничі потужності яких розміщуються в країні, що є реципієнтом інвестицій, та на території якої дані корпорації провадять свою діяльність. Зараз, за умов глобалізації економіки, відсутності кордонів між державами, транснаціональні корпорації мають можливість працювати в усіх країнах світу, де для них є прийнятні умови та доступ до нових ринків збуту продукції, яку вони виробляють. Підвищення рівня прибутковості виробництва, скорочення операційних та інших витрат, значна економія на зарплатні місцевим працівникам – ось деякі з переваг для транснаціональних корпорацій розміщувати свої виробничі потужності в інших країнах. А для українських міст та селищ даний факт відкриває нові можливості для економічного зростання та залучення закордонних інвестицій. В результаті на місцях з'являються нові виробничі потужності, створюються нові робочі місця, розвивається експорт вироблених товарів з нашої країни. Всім відомо, що інвестиції являють собою потужний фактор прискорення економічного розвитку України. Різні країни та регіони світу конкурують за залучення таких інвестицій до своїх територій [14].

Процес планування є важливим та необхідним для успіху інвестиційної діяльності. Продумані, обґрунтовані мотиви та цілі стратегії економічного розвитку українських міст та сіл, досконало розроблені програми з залучення іноземного капіталу сприяють чіткому встановленню пріоритетів, подальшій системній діяльності, максимально правильному використанню існуючих та наданих ресурсів.

Щоб успішно досягти поставлені чіткі цілі потрібно мати сформовану команду професіоналів. В Україні вже існує спеціалізоване “Національне агентство України з іноземних інвестицій та розвитку” [15] із залучення інвестицій, діяльність якого вкрай важлива для підвищення інвестиційної привабливості національної економіки України. В невеликому містечку,

органи влади якого мають обмежений бюджет, для просування діяльності із залучення інвестицій вважається доцільним створити окремий новий підрозділ у вже існуючій структурі з економічного розвитку, який може вести діяльність зі залучення інвестиційного капіталу.

1.2. Теоретичні основи інвестиційного процесу в національній економіці України

На початку та в основі процесу залучення іноземного інвестування є конкурентоспроможна, якісна, цікава, чітко та досконало розроблена пропозиція для інвестора, розроблена підприємством, яке зацікавлене в отриманні інвестування. Різні види інвестиції надходять в конкретне місце, тобто є локалізованими. Інвесторам для проведення діяльності транснаціональних корпорацій необхідні специфічні умови, зручне розташування, наявна необхідна інфраструктура та інше. У великому чи малому містах земельні ділянки є особливо важливими, вони самі є можливостями, перевагами та продуктами, які міста в змозі пропонувати потенційному інвестору. Першочерговим та важливим завданням для органів влади та самоврядування є визначення та подальша підготовка придатних земельних ділянок для передачі їх в оренду в процесі залучення інвестування. Проведення процедур, пов'язаних із землею, потребують значного часу. Важливо усвідомлювати, що ми працюємо в умовах конкурентної боротьби між селищами та містами за залучення інвестиційних коштів, а інвестори вибирають ті території та місця, де є можливість отримати дозвіл на використання земельної ділянки. Тож, аби з самого початку почати перемагати в боротьбі за отримання інвестицій, особи, зацікавлені в залученні інвестицій, мають вирішувати питання та проводити процедури стосовно земельних ділянок задовго до того, як знайдуться потенційні інвестори на їх проекти. Також коли потенційні інвестори чи компанії детально розглядають, вибирають та оцінюють найбільш прийнятне

розташування земляних ділянок для ведення своєї діяльності, вони зацікавлені в місцях з готовими пропозиціями нерухомості. Якщо ж такі пропозиції відсутні, вже з самого початку міста, області, райони та селища втрачають можливість брати участь та бути розглянутими як ті, що мають потенційні об'єкти для вкладання коштів, тобто інвестування. Для великих стратегічних інвесторів ефективними інструментами та об'єктами інвестування можуть бути індустриальні парки та промислові зони, що вже мають необхідну інфраструктуру та земельні ділянки яких вже належним чином юридично оформлені. За таких умов інвестори мають можливість зберігати час та фінанси ще до початку своєї господарської діяльності. Законодавство України визначає, що в нашій країні є наявними спеціальні стимули та пільги щодо розвитку індустриальних та промислових парків [10].

Вдала рекламна та маркетингова стратегія допомагають довести інформацію про наявні інвестиційні можливості окремих міст та селищ до потенційних інвесторів. Існують різні дієві маркетингові інструменти для цього виду діяльності. Важливим елементом даного ланцюга може бути інвестиційний сайт чи портал району, міста чи селища. Якщо їх структура відповідає та в змозі задовольнити потреби потенційних інвесторів, а вся представлена на них інформація якісно перекладена іноземною мовою (зазвичай англійською), то це значно полегшить пошук потенційних інвесторів. Також метою діяльності Регіональних центрів інвестицій та розвитку Державного агентства інвестицій та управління національними проектами України [16] є доведення інформації про об'єкти нерухомості для інвестування різних регіонів на державному рівні.

Якщо вітчизняний чи закордонний інвестор зацікавився конкретним інвестиційним проектом на території України, потрібно забезпечити для нього повноцінне обслуговування та гарантований супровід на протязі всього інвестиційного процесу, запевнити його в майбутній надійній підтримці, аби він переконався, що з даним проектом та командою справді можна працювати та досягти успіху. Важливими також є професійна підготовка та

готовність працювати з боку місцевих органів влади та самоврядування для того, щоб зацікавити інвесторів в співпраці та щоб вони продовжили працювати на даній території, можливо, і з іншими інвестиційними проектами саме в цьому місці. Не менш важливим є підтримання спілкування з інвесторами також і після того, як інвестиційний проект з його участю закінчився. Адже після реалізації конкретного проекту можна бачити всю картину, пов'язану з цим проектом, та зрозуміти, які є бар'єри та перепони в процесі інвестування на даній території, та які існують труднощі в реалізації господарської діяльності. Цю інформацію можна отримати з різних джерел, включаючи також відгуки інвесторів. За допомогою цих відгуків та інших даних можливо вносити поправки в уже існуюче законодавство та нормативно-правові документи на місцевому та державному рівні, а також зрозуміти існуючі проблеми, що ускладнюють розширення та розвиток інвестиційних проектів, що вже працюють в даній місцевості, адже світова практика показує, що багато нових інвестиційних проектів мають свій початок завдяки реінвестуванню. А щоб відбулося реінвестування в нові проекти на даній території, велике значення відіграє високий професійний рівень та кваліфікація всіх учасників інвестиційного процесу. Тож можна прийти до висновку про важливість і необхідність постійної професійної підготовки та перепідготовки, тобто навчання протягом всього життя, для чого в нашій країні існують та постійно створюються всі необхідні умови. [14]

В процесі залучення інвестицій представники державного та приватного секторів мають ціллю створювати цікаві для інвесторів пропозиції на конкретних територіях та докладати всіх зусиль для того, щоб зацікавити, впливати та переконувати вітчизняних та закордонних інвесторів надати інвестиції саме в ці інвестиційні проекти, розташувати бізнес, як то транснаціональні корпорації або виробничі підприємства, саме на даних територіях українських міст, містечок та сіл.

Іноземні інвестиції можуть залучатися у різному вигляді. Наприклад, у

вигляді прямих іноземних інвестицій. За визначенням Організації економічного співробітництва та розвитку, прямими іноземними інвестиціями є міжнародні інвестиції, які зробив резидент одної країни (прямий інвестор) для реалізації на довгий термін його зацікавленості у підприємстві (підприємстві, що виступає реципієнтом прямих інвестицій), та яке є резидентом іншої країни [3]. Прямими іноземними інвестиціями можуть бути закордонні інвестиції, які здійснюють транснаціональні корпорації чи компанії в активи компаній та корпорацій за кордоном, та які мають складати не менше 10% статутного капіталу компанії, до якої ці інвестиції надходять, на основі чого транснаціональна компанія, що вкладає інвестиційні ресурси, бере участь в управлінні компанією, до якої ці інвестиції надходять. Тобто прямі іноземні інвестиції вкладаються на довгий час та дають можливість управляти діяльністю підприємства.

На відміну від прямих іноземних інвестицій, мета здійснення портфельних інвестицій інша. Портфельними інвестиціями є інвестиції, які можуть здійснювати окремі конкретні особи, компанії та державні установи в фінансові інструменти в інших країнах, це такі інструменти, як облігації, акції, інші цінні папери чи боргові інструменти [17]. Тобто портфельні інвестиції вкладаються не на довгий термін, легко перепродаються та вони не надають права брати участь в управлінні компанією, в яку інвестовані. Це означає, що в будь-який час вони можуть бути перепродані за будь-якої причини. Якщо інвестиційний клімат у країні погіршиться, це може призвести до того, що інвестиції будуть відходити і валюта буде виходити з країни, що може призвести до проблем в національному масштабі. Тож, ми розуміємо, наскільки серйозною є задача підвищення інвестиційної привабливості національної економіки та як важливо підтримувати привабливий інвестиційний клімат в країні.

Залучені на підприємство прямі іноземні інвестиції обумовлюють участь інвесторів в управлінні підприємством. Зазвичай в такому разі інвестори володіють матеріальними активами на підприємстві. Такими

активами можуть бути нерухомість, споруди, транспорт, обладнання, техніка та інше. При зміні інвестиційних умов в країні на гірше, ці активи не можна легко продати та вивести інвестиції з підприємства та країни. А це означає, що якщо інвестори здійснюють прямі іноземні інвестиції в підприємство, вони зацікавлені в продовженні успішної роботи даного міжнародного бізнесу та не зацікавлені у виведенні інвестицій з підприємства будь-якої миті. Під час фінансової кризи в Азії в 1998 р. відбулася девальвація місцевої валюти, операційні витрати на підприємствах скоротилися, все ж таки компанії з інвестованим іноземним капіталом не тільки не виводили з країни свої активи, але навіть підвищили рівень конкурентоспроможності продукції своїх підприємств, зміцнивши свої позиції на ринках інших країн, та таким чином укріпили економічний розвиток країни, в якій вони працювали, та інших країн, що зазнали збитків від цієї кризи [14].

Якщо українські підприємства розмірковують над ідеєю залучення іноземного інвестування на довгостроковій основі, їм вигідніше вибирати цей варіант інвестицій. В свою чергу, цей тип інвестицій також позитивно впливає на підвищення інвестиційної привабливості національної економіки України. Адже, як ми говорили раніше, завдяки прямим іноземним інвестиціям державні та приватні підприємства отримують недостатні кошти для розвитку та подальшої їх успішної діяльності. Національна економіка розвивається та стає більш стабільною. Як наслідок, підвищується інвестиційна привабливість національної економіки. Тож збільшення залучених прямих іноземних інвестицій можна віднести до одного з шляхів підвищення інвестиційної привабливості економіки України.

Тобто якщо іноземна компанія – не резидент України хоче вкласти грошові кошти в вигляді інвестицій в об'єкти інвестування в Україні задля подальшої господарської діяльності та управління цими об'єктами інвестування, ця іноземна компанія виступає в ролі іноземного інвестора, компанія, до якої надходять інвестиції є суб'єктом інвестування, а інвестовані кошти являють собою прямі іноземні інвестиції.

Закон України «Про режим іноземного інвестування» [7] визначає особливості процесу іноземного інвестування в Україні. В цьому Законі визначаються іноземні інвестори як особи та суб'єкти, які здійснюють свою інвестиційну діяльність в Україні; іноземними інвестиціями є цінності, які іноземні інвестори вкладають в об'єкти інвестиційної діяльності згідно з українським законодавством задля отримання прибутку чи щоби досягти соціального впливу; підприємством з іноземними інвестиціями є підприємство чи організація, які мають будь-яку організаційно-правову форму та які започатковані згідно з українським законодавством, та іноземні інвестиції в їх статутних капіталах, якщо такі статутні капітали існують, складають не менше 10% . Таке підприємство називається підприємством з іноземними інвестиціями починаючи з того дня, коли на його баланс зараховуються іноземної інвестиції [7].

З тлумачення Закону щодо іноземних інвестицій [1] ми бачимо, що прямі іноземні інвестиції можуть залучатися як з метою отримання комерційного прибутку, так і для досягнення соціального ефекту. Тобто компанії та організації різної спрямованості можуть залучати інвестиції задля діяльності різного виду.

В інформації Державної служби статистики України [18] підкреслюється, що прямі іноземні інвестиції – це інвестиції, які дають інвестору право брати участь в управлінні компанією чи підприємством, та які складають не менше 10% статутного капіталу компанії чи підприємства, враховуючи внески до статутних фондів спільних підприємств. Форма участі інвестора в статутному капіталі залежить від організаційно-правової форми компанії чи підприємства, до яких направляються прямі іноземні інвестиції, та форми їх власності [18]. Тобто якщо компанія або фізична особа, які не є резидентами України, вкладають грошові кошти в об'єкти інвестицій на території нашої країни задля здійснення господарської діяльності та щоб управляти суб'єктом із залученими інвестиціями, то ця фізична особа або компанія нерезиденти України є іноземними інвесторами, а залучені ними

кошти в об'єкти на території України являють собою прями іноземні інвестиції.

1.3. Концептуальні положення інвестиційного процесу в національній економіці України

Прямі іноземні інвестиції мають важливий вплив на економічний розвиток українських сіл та міст, нашої країни в цілому. Тож надзвичайно важливим та нагальним є питання підвищення інвестиційної привабливості національної економіки України. Адже інвестиції являють собою необхідний капітал, який є вкрай важливим для нашої економіки, також з'являється можливість збільшити бюджети на різних рівнях в результаті збільшення податкових надходжень. Також іноземні інвестиції сприяють наданню сучасних технологій до країни-реципієнта, підвищуються стандарти та якість виробництва, формуються нові шляхи та можливості для експортування продукції та виходу з нею на нові ринки в інших країнах.

Прямі іноземні інвестиції обумовлюють поживлення підприємницької діяльності, виробнича діяльність малих та великих компаній в країні, до якої надходять інвестиції, долучаються до глобальних економічних процесів. Ці факти є вагомими для стабільного економічного росту України та інтеграції нашої країни до світової глобальної економіки [13].

Наслідки залучення прямих іноземних інвестицій є важливими для української економіки. Це і створення нових робочих місць. Коли до міста заходять інвестиції, робочі місця створюються на вже існуючих підприємствах, а також можуть створюватись нові компанії, пов'язані з даними підприємствами. В наслідок вироблення нових товарів та їх експортування відбувається підвищення показників експортування по даному підприємству, місту та країні взагалі. Також відбувається значна диверсифікація експортованих товарів, тому що за допомогою залучених інвестицій розширюється асортимент товарів, що виробляються на

підприємствах. З надходженням прямих іноземних інвестицій пришвидшується темп експортування, також місцеві підрядні компанії можуть долучитися до міжнародного процесу постачання іноземних інвесторів, які надали кошти.

Відбувається розвиток та передача нових технологій. За допомогою прямих іноземних інвестицій прискорюється процес розвитку та впровадження на підприємства вітчизняних нових виробничих технологій та передача та застосування вже існуючих сучасних закордонних технологій, що вже є перевіреними досвідом та такими, ефективність яких вже підтверджена на практиці. Відомо, що заміна застарілих виробничих технологій на більш сучасні відкриває шлях для виробництва нових більш якісних товарів та надання послуг високої якості. Екстенсивний тип розвитку виробництва замінюється на інтенсивний, що є позитивним явищем для економіки нашої країни в цілому. Що, в свою чергу, призводить до подальшої підвищення інвестиційної привабливості національної економіки України.

З появою іноземного інвестування починають формуватися сприятливіші умови для постачальників та субпідрядних організацій та компаній на місці. Для того, щоб покращити цикли виробництва та скоротити транспортні витрати, іноземний інвестор намагається застосовувати якісну продукцію місцевого постачальника.

Проходить активний процес підвищення кваліфікації місцевих працівників. При наданні нових технологій, виробництво стає більш високотехнологічним. Співробітники новостворених чи вже існуючих підприємств також повинні не відставати, а мати всі необхідні навички та вміння задля успішної праці та досягнення високих результатів. Тож отримані інвестиційні кошти мають вкладатися також в навчання, перекваліфікацію чи підвищення кваліфікації працівників [14].

Разом з передачею нових технологій, передаються також сучасні методи та навички управління. На початковому етапі створення компанії

іноземні інвестори можуть запрошувати досвідчених менеджерів зі своїх країн для налагодження робочих процесів та подальшого управління. Коли всі процеси налагоджені, іноземні менеджери залишають дану компанію, а на їх місце заступають місцеві менеджери, які мають бути навчені конкретним методам управління та мати необхідні для цього навички.

Відбувається позитивний процес притоку іноземної валюти до країни-реципієнта іноземних інвестицій. Цей процес особливо важливий для компаній в країнах, що мають лімітований доступ до капіталу та порівняно невелику кількість заощаджених коштів.

Залучене іноземне інвестування також позначається в значній мірі на підвищенні конкурентоздатності сіл, міст та країни в цілому. Всі вище перераховані риси справляють великий вплив на економічний розвиток нашої країни та підвищують інвестиційну привабливість національної економіки України.

Найбільш бажаним типом інвестування для економіки країни є прямі іноземні інвестиції з метою пошуку прибутковості. Іноземні інвестори, які здійснюють інвестування цього типу, це зазвичай компанії, які мають найбільш сучасні технології виробничих процесів, а в країнах-реципієнтах, ще вони будуть працювати, таких технологій ще немає. Тож прихід цих компаній та надання сучасних технологій справляє позитивний ефект на економіку, разом з тим підвищується рівень кваліфікації місцевих працівників. Нові підприємства з інвестованим капіталом починають виробляти продукцію з високою доданою вартістю, яку можна експортувати в різні країни. В результаті збільшуються надходження іноземної валюти до країни, на територію якої залучаються інвестиції, що також підвищує подальшу інвестиційну привабливість національної економіки України [14].

Інвестори, які працюють у пошуку ринків, зацікавлені використовувати внутрішні ринки країн, до яких вони надають інвестиції. Вони використовують грошові ресурси країн, в яких працюють, така їх діяльність призводить до послаблення економіки сіл, міст та країни загалом. Тобто

перш, ніж ставити собі мету залучати подібні інвестиції, потрібно зрозуміти, чи справді є необхідність знаходити та зацікавлювати інвесторів такого типу. Адже коли місцева економіка буде розвиватися, купівельна спроможність населення буде також зростати, ці інвестори будуть надзвичайно зацікавлені прийти до даних сіл та міст. У разі, якщо інвестор, що працює у пошуках ринків, вже знайшовся та зацікавився працювати на даній території, можна прикласти зусиль, щоб продати земельну ділянку даному інвестору за велику ціну. Якщо ж приходить стратегічний інвестор, який готовий працювати з довгою перспективою та при першій невдачі не піде з даної території, для нього важливо створити всі необхідні умови для його господарської діяльності та прикласти всіх зусиль, щоб втримати його на даній території, а також зацікавити його інвестувати кошти в інші нові інвестиційні проекти.

Тож перед прийняттям рішення щодо залучення інвесторів до своїх сіл чи міст особливо важливим є зрозуміти, з якими саме інвесторами ми хочемо працювати, які цілі ці інвестори хочуть досягати, працюючи на наших територіях, та чи співпадає наше бачення вигоди та наші інтереси залучати саме цих інвесторів, чи, можливо, логічніше буде здійснити пошук інвесторів іншого типу. Перш, ніж починати працювати в напрямку пошуку іноземних інвесторів, ми маємо усвідомити різницю між різними типами інвесторів, встановити наші пріоритети в роботі, які будуть сприяти в подальшому підвищенню інвестиційної привабливості національної економіки України. Також важливим завданням є прорахувати та активно використовувати ті обмежені грошові кошти, які в нас вже є, а також ті кошти, які виділені на заходи, спрямовані на залучення іноземного інвестування. Зазвичай для національної економіки вигіднішим є прикласти зусилля для того, щоб знайти та залучити стратегічних інвесторів, які працюють у пошуках ефективності [14].

В процесі залучення іноземного інвестування існують окремі етапи [19]. На першому етапі відбувається визначення проекту та розуміння стратегії. Проводиться стратегічна оцінка проекту, загальне визначення

проекту, встановлюються цілі. Визначається географічне охоплення проекту, конкретизуються фактори інвестиційної привабливості даного проекту для інвестора, також визначаються критерії відбору об'єктів інвестування. Другий етап включає аналіз та порівняння потенційних об'єктів. На цьому етапі провадиться відбір, оцінка, порівняння об'єктів, які пропонуються для інвестування. Розглядаються пропозиції стосовно проектів. Проводиться аналіз та порівнюються потенційні об'єкти. Тут провадиться збір необхідних даних, стосовно об'єктів, вибудовується модель аналізу об'єктів, потім ці об'єкти інвестування вистроюються в певній послідовності, провадиться аналіз чутливості та аналіз стимулів. На третьому етапі порівнюються витрати. Цей етап важливий тим, що тут вибудовується модель витрат, пов'язаних з виробництвом. Ці витрати порівнюються та досліджуються різниці в витратах щодо різних об'єктів. Четвертий етап включає оцінку об'єктів на місці. Тут потрібно виїжджати на місце, щоб ознайомитися з об'єктами, тож потрібно мати ресурси для виїздів на певні об'єкти. Попередньо провадиться підготовка до виїзду на об'єкт а також провадиться підготовка до переговорів з представниками органів влади на місцях розташування об'єктів. Також проводяться переговори стосовно надання стимулів для інвестування. Заключний, п'ятий етап стосується саме реалізації. На даному етапі визначаються потреби стосовно необхідності нерухомості, ставляться кінцеві цілі та завдання. Важливим є в першу чергу питання нерухомості. Для цього даний етап включає підтримку проведення конкретних дій щодо придбання нерухомості та інших не менш важливих заходів. Це також приблизна схема, за допомогою якої потенційні інвестори розглядають території та об'єкти для майбутнього інвестування.

Загальна стратегія компанії обумовлює перший етап. Тут важливо зрозуміти та чітко сформулювати чого саме прагне компанія, які в неї цілі. Виробляється загальні вимоги до потенційного проекту, вирішується, яка географічна територія має бути охоплена, працювати в яких країнах, областях, містах чи селах інвестор зацікавлений розмістити виробничі

потужності. На цьому етапі готується перелік, який включає багато країн, які розглядає інвестор та в яких обираються найцікавіші інвестиційні проекти. Цей етап важливий тим, що саме тут місцеві представники бізнесів чи органів влади мають прикласти значних зусиль для того, щоб з допомогою найкращих маркетингових стратегій донести до багатьох потенційних інвесторів інформацію про територію їх розташування, про всі наявні інвестиційні об'єкти, які можуть зацікавити потенційних інвесторів, та щоб інвестори внесли дані території в список країн, які вони розглядають для можливого надання інвестицій.

Якщо інвестори зацікавилися працювати на даній території, вони переходять до наступних етапів. Другий і третій етапи підготовки до інвестування проектів включає збір всієї доступної інформації стосовно даних територій. Проводиться детальний аналіз обраних територій та обраних проектів, формується список країн, що включає саме обрані країни, в яких інвестори розглядатимуть конкретні об'єкти нерухомості, де інвестори будуть розміщувати їх майбутні виробництва. Ці етапи важливі тим, що в цей час проводяться дослідження на основі інформації, яка є у відкритому доступі. Якщо необхідних даних бракує, представники місцевих компаній подають інвестиційний запит до спеціалізованого агентства з залучення інвестицій. Цей етап також є важливим, адже в цей час представники місцевих компаній, органів влади, агентств із залучення інвестицій мають якнайшвидше надати інвестору всю необхідну інформацію для того, щоб він мав змогу прийняти обґрунтоване рішення щодо подальшої співпраці з даною областю та даними об'єктами. Згідно правил, на запит інвесторів необхідно подавати відповідь протягом 48 годин. На даному етапі список обраних країн для можливого інвестування значно скорочується, обираються найоптимальніші варіанти, в списку знаходяться від 3 до 5 країн – потенційних реципієнтів інвестицій. Компанії, які будуть інвестувати проекти, більш детально та чітко висловлюють їх вимоги до об'єктів нерухомості та земельних ділянок, в яких вони зацікавлені в іноземній країні.

Якщо відповідь на запити інвесторів надаються не вчасно, інвестори можуть відмовитися працювати з даними територіями та об'єктами, розташованими на них. Щоб цього не відбувалося, маючи намір брати участь в конкурентній боротьбі за залучення іноземних інвесторів на дані території, потрібно завчасно провести всі необхідні досконалі дослідження стосовно своїх територій та об'єктів та завчасно підготувати всю необхідну для іноземних інвесторів інформацію, щоб швидко надати її за першої вимоги.

На наступному, четвертому етапі, іноземні інвестори мають приїхати на запропоновані потенційні інвестиційні об'єкти, які вони вибрали. Дійти до цього етапу можна цілком вважати успіхом та справжнім досягненням. Тут надзвичайно важливо професійно та на високому рівні організувати поїздку інвесторів на об'єкти, надавати їм надійну підтримку та супровід на протязі всього часу відвідування об'єктів.

У разі, якщо іноземні інвестори вже прийняли рішення щодо інвестування в об'єкти на конкретній території, на п'ятому етапі потрібно забезпечити їм постійний супровід з боку представників компанії, в яку вони мають намір інвестувати, а також з боку представників органів місцевої влади, які несуть за це відповідальність, та також зацікавлені в економічному розвитку та добробуті даних територій. Важливим є правильно оформити всі документи, отримати всі необхідні дозволи щодо доступу на обрані земельну ділянку та об'єкти нерухомості. Слід уважно і відповідально працювати також на цьому етапі для того, щоб втримати зацікавленість інвестора та його згоду працювати на даній території з даними об'єктами.

На всіх вище згаданих етапах надзвичайно важливо пам'ятати про те, що ми живемо та працюємо в конкурентному середовищі. Для того, щоб досягти успіху в процесі залучення іноземних інвестицій, потрібно прикладати всіх можливих зусиль, аби представити свою територію та розташовані на ній інвестиційні об'єкти з найвигіднішої сторони, а також показати всі переваги даних об'єктів, щоби зацікавити іноземних інвесторів, та щоб вони зробили вибір працювати саме з даною територією та даними

об'єктами. Адже чисельні країни світу змагаються між собою за право залучити іноземні інвестиції в свої проекти.

Надзвичайно важливими в цих процесах є високий рівень професіоналізму місцевих працівників компаній та органів влади та самоврядування, а також спеціалізованих агенцій із залучення інвестицій. Якісна та швидка робота яких матиме великий позитивний вплив на інвесторів різних країн, а також допоможе зацікавити інвесторів та втримати їх інтерес в подальшій співпраці саме з об'єктами та командами професіоналів, що працюють на даній території. Всі ці фактори, разом із іншими не менш важливими елементами, грають велику роль в процесі залучення іноземного інвестування та утримання іноземних інвесторів в нашій країні. Загалом, чим більше інвестиційних проектів буде реалізовуватись в подальшій діяльності на території України, тим більше буде підвищуватися інвестиційна привабливість національної економіки України.

Висновки до розділу 1

1. Для успішного розвитку будь-якої країни світу крім власних фінансових ресурсів бажана наявність також іноземних інвестицій. Покращення інвестиційної привабливості України є важливим завданням та викликом для економістів та підприємців сьогодення. Адже інвестиційна діяльність є одним з дієвих інструментів економічних та соціальних змін у суспільстві. Залучення інвестицій позитивно впливає на розвиток промисловості нашої країни, підвищення її ефективності та конкурентоспроможності. Успіх інноваційних стратегій також залежить від того, чи може країна забезпечити сприятливий інвестиційний клімат, створити належні та стабільні умови для надходження необхідних фінансових, технологічних та інших ресурсів.

2. Аналізуючи найкращі світові інвестиційні практики, можна прийти

до висновку, залучені спеціалісти з досвідом у сфері інвестування, а також надані інвесторам персональні інвестиційні менеджери для супроводу під час всього інвестиційного процесу, є важливими для інвесторів, вони можуть надавати детальні рекомендації, їх діяльність має ціллю покращення інвестиційного клімату взагалі на національному рівні. В свою чергу у таких персональних інвестиційних менеджерів існує зворотній зв'язок з урядом країни, тож, спираючись на практичний досвід, вони можуть надати рекомендації стосовно зміни, скасування чи прийняття нових нормативних та правових актів та законів. Дані персональні менеджери, які вже довгий час займаються залученням іноземних інвестицій та можуть допомогти приймати правильні рішення, а також надавати рекомендації держслужбовцям та приватним підприємцям на національному, обласному та місцевому рівнях. Вони мають добре розуміти можливості та переваги різних місцевостей, а також потреб міст та сіл задля того, щоб надати їм необхідної фінансової підтримки, а інвесторам надати реальну можливість не втратити вкладені кошти та заробити прибуток.

3. В процесі залучення інвестицій представники державного та приватного секторів мають ціллю створювати цікаві для інвесторів пропозиції на конкретних територіях та докладати всіх зусиль для того, щоб зацікавити, впливати та переконувати вітчизняних та закордонних інвесторів надати інвестиції саме в ці інвестиційні проекти, розташувати бізнес, як то транснаціональні корпорації або виробничі підприємства, саме на даних територіях українських міст, містечок та сіл.

4. Іноземні інвестиції можуть залучатися у різному вигляді. Наприклад, у вигляді прямих іноземних інвестицій. За визначенням Організації економічного співробітництва [17] та розвитку, прямими іноземними інвестиціями є міжнародні інвестиції, які зробив резидент одної країни (прямий інвестор) для реалізації на довгий термін його зацікавленості у підприємстві (підприємстві, що виступає реципієнтом прямих інвестицій), та яке є резидентом іншої країни.

5. На відміну від прямих іноземних інвестицій, мета здійснення портфельних інвестицій інша. Портфельними інвестиціями є інвестиції, які можуть здійснювати окремі конкретні особи, компанії та державні установи в фінансові інструменти в інших країнах, це такі інструменти, як облігації, акції, інші цінні папери чи боргові інструменти. Тобто портфельні інвестиції вкладуються не на довгий термін, легко перепродаються та вони не надають права брати участь в управлінні компанією, в яку інвестовані. Це означає, що в будь-який час вони можуть бути перепродані за будь-якої причини.

6. Разом з передачею нових технологій, передаються також сучасні методи та навички управління. На початковому етапі створення компанії іноземні інвестори можуть запрошувати досвідчених менеджерів зі своїх країн для налагодження робочих процесів та подальшого управління. Коли всі процеси налагоджені, іноземні менеджери залишають дану компанію, а на їх місце заступають місцеві менеджери, які мають бути навчені конкретним методам управління та мати необхідні для цього навички.

7. Найбільш бажаним типом інвестування для економіки країни є прямі іноземні інвестиції з метою пошуку прибутковості. Іноземні інвестори, які здійснюють інвестування цього типу, це зазвичай компанії, які мають найбільш сучасні технології виробничих процесів, а в країнах-реципієнтах, ще вони будуть працювати, таких технологій ще немає. Тож прихід цих компаній та надання сучасних технологій справляє позитивний ефект на економіку, разом з тим підвищується рівень кваліфікації місцевих працівників. Нові підприємства з інвестованим капіталом починають виробляти продукцію з високою доданою вартістю, яку можна експортувати в різні країни. В результаті збільшуються надходження іноземної валюти до країни, на територію якої залучаються інвестиції, що також підвищує подальшу інвестиційну привабливість національної економіки України.

8. У разі, якщо іноземні інвестори вже прийняли рішення щодо інвестування в об'єкти на конкретній території, на п'ятому етапі потрібно забезпечити їм постійний супровід з боку представників компанії, в яку вони

мають намір інвестувати, а також з боку представників органів місцевої влади, які несуть за це відповідальність, та також зацікавлені в економічному розвитку та добробуті даних територій. Важливим є правильно оформити всі документи, отримати всі необхідні дозволи щодо доступу на обрані земельну ділянку та об'єкти нерухомості.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ ФОРМУВАННЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ ШЛЯХІВ ПІДВИЩЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

2.1. Порівняння кращих та ефективних світових практик інвестування

У світовій практиці існують два типи прямих іноземних інвестицій. Це злиття та поглинання, що англійською мовою називається Merge and acquisition (M&A). Другий тип – це інвестування в започаткування нових компаній, ці інвестиції називаються «Грінфілд».

В результаті процесу злиття та поглинання іноземній компанії переходить не менше, ніж 10% акцій місцевої компанії. Цим шляхом може піти закордонна компанія, якщо вона зацікавлена увійти на ринок іншої країни, отримати важливі для неї ресурси та активи іншої компанії. В країнах з розвинутою економікою багато компаній використовують дану модель [14].

В нашу країну також прямі іноземні інвестиції надходили таким чином, тобто шляхом злиття та поглинання. Це можна проілюструвати на чисельних прикладах зі сфери фінансів та банківських послуг. Великі закордонні банки купували українські банки. Під час приватизації в Україну також надходили великі обсяги інвестицій з-за кордону, з їх допомогою проходив процес злиття та поглинання. Іноземні інвестори таким чином під час приватизації купували українські державні підприємства. Характерною рисою даного процесу є те, що при злитті та поглинанні нові підприємства або виробництва майже не створюються, тобто не відбувається створення нових робочих місць. Тому такий тип інвестицій не дає особливого поштовху для розвитку економіки України як країни-реципієнта. Також процес злиття та поглинання найчастіше проходить між приватними компаніями різних країн, а органи державної влади та місцевого самоврядування часто не мають можливості

якось впливати на цей процес.

У випадку залучення інвестицій типу «Грінфілд» створюються нові підприємства з новими виробничими потужностями, на яких створюються також нові робочі місця. В результаті господарської діяльності такого типу збільшуються обсяги експорту виробленої продукції з України як країни-реципієнта таких інвестицій. Тож цей тип інвестицій має великий позитивний вплив на економічний розвиток нашої країни. Багато країн світу надзвичайно зацікавлені саме в залученні даного виду інвестицій. Проілюструвати успішне залучення інвестицій цього типу можна на прикладі міста Новоград-Волинського, яку знаходиться в Житомирській області. В цьому місті проживають 56 тисяч людей. З початку 2004 р. по цей час за допомогою та міцною підтримкою працівників органів влади міста та районів вдалося залучити в якості прямих іноземних інвестицій більше, ніж 190 млн. доларів США. До Новоград-Волинського зайшли та розмістили виробничі потужності великі відомі компанії та підприємства. Це «Жако», «Факро», «Новотекс», «Церсаніт» та інші підприємства, на яких створено більше, ніж 2500 нових робочих місць. З 2009 р. в місті Новоград-Волинський відбувається економічне зростання [14].

Враховуючи економічну кризу сьогодні, ситуація з іноземних інвестуванням змінилася. Карантин вплинув на економічне становище всіх країн світу та призвів до того, що рівень прямих іноземних інвестицій значно зменшився. Найбільше зменшення відбувається в так званих розвинутих країнах світу. На 37% зменшилася кількість нових інвестиційних проєктів. Загальний обсяг світових прямих іноземних інвестицій за перше півріччя 2020 р. зменшився майже на 49%, якщо порівняти з таким же періодом 2019 р. [20]. Ці дані наведені в одній з доповідей на Конференції ООН з торгівлі та розвитку. В даній доповіді говориться про те, що світові потоки прямих іноземних інвестицій, крім фінансових офшорних центрів країн Карибського басейну, в першій половині 2020 р. відчували сильний вплив з причини пандемії COVID-19.

Згідно підрахунків фахівців, світові прямі іноземні інвестиції сягнули відмітки 399 мільярдів доларів, а це на 49% менше, ніж за цей період 2019р. Причина такого зниження в тому, що через карантин компанії різних країн не поспішали реалізовувати заплановані інвестиційні проекти та не робили інвестицій з метою збереження грошових коштів. Зменшення спостерігається стосовно всіх основних типів прямих іноземних інвестицій. Число запланованих нових інвестиційних проектів зменшилось на 37%, кількість міжнародних угод зі злиття та поглинання зменшилась на 15%, число угод, що оголосили, щодо фінансування міжнародних проектів зменшилось на 25%. Найбільше зменшення ми бачимо в розвинених країнах світу, там, згідно з підрахунками, прямі іноземні інвестиції знаходяться на рівні 98 мільярдів доларів за першого півріччя 2020 р., це означає зменшення на 75%, порівняно з 2019 р. [21]. Надходження прямих іноземних інвестицій в країни, що розвиваються, зменшився на 16%, це менший показник, ніж раніше прогнозувався. Також зменшився рівень надходження прямих іноземних інвестицій в Африканські країни на 28%, в країни Карибського басейну та Латинської Америки – на 25%, в Азійські країни – на 12%, одна з причин цього є постійний рівень інвестицій в китайську економіку. Разом з тим, першого півріччя 2020 року, до Азійських країн, що розвиваються, надходила кількість інвестицій, яка дорівнює половині всіх прямих іноземних інвестицій світу.

Згідно з прогнозами експертів, в 2021 р. відбуватиметься зменшення прямих іноземних інвестицій по всьому світові на приблизно 30%-40%. Взагалі робити більш точні прогнози складно в наш час невизначеності в зв'язку з корона вірусом на наслідками цієї пандемії [21].

В червні 2020 р. Національний банк України [22] узгодив з міжнародними стандартами підрахунок прямих іноземних інвестицій. Надалі в платіжному балансі потрібно вказувати реінвестовані доходи підприємства, це означає, що в доходи прямого іноземного інвестора входять не тільки отримані дивіденди, але й його частка в нерозподілених прибутках

підприємств. Ці поправки узгоджуються зі статистичними стандартами Міжнародного валютного фонду та використовуються в практиці великої кількості країн [20]. Адже, якщо дивитись на картину в глобальному масштабі, для прямих іноземних інвестицій інвестори шукають місця з гарними надійними перспективами економічного зростання. Також потенційних інвесторів цікавить очікуване зростання споживчих місцевих ринків та можливість приватизації.

До кризи, пов'язаної з пандемією, в Центральній та Східній Європі прямі іноземні інвестиції направлялись в більшості випадків у промислові проекти. Серед лідерів щодо кількості залучених прямих іноземних інвестицій у Центральній та Східній Європі виступали Польща, Угорщина, Росія та Чехія. Країнами, з яких надходило інвестування, були США, Великобританія та Німеччина [30].

Аналізуючи, які країни інвестують в економіку України, можна побачити, що серед них велика частка припадає на офшори. Якщо враховувати, що ці інвестиції є вкладенням капіталів українських компаній, та вони зроблені таким чином, щоб мінімізувати оподаткування цих компаній, ці інвестиції не можна вважати справді прямими іноземними інвестиціями, які мають вводити в економіку країни додаткові необхідні іноземні грошові ресурси. Тож, якщо ми будемо зважати на цю обставину, ми розуміємо, що насправді реальний обсяг прямих іноземних інвестицій в українську економіку і справжній показник прямих іноземних інвестицій на душу населення можуть бути нижчі, ніж вказані офіційні статистичні дані [23].

За даними Державної статистики України [18], інвестиції в економіку України зменшилися суттєво. В першому кварталі 2020 р. капітальні інвестиції в українську економіку склали 76,9 мільярдів грн, а це на 35,5% менше в порівнянні з таким періодом 2019 р. Дані говорять про те, що рівень надходження інвестування знизився в усіх сферах, крім галузі інформації та комунікації, в якій спостерігається зростання інвестування на рівні 8,7%. У

страховій та фінансовій сферах рівень інвестування впав на 11,3%. У сфері будівництва рівень інвестування знизився на 18%. Також зменшився рівень інвестицій в промисловість, він склав 36,2%, а в сільському господарстві – 44,1%. У транспортній сфері надходження інвестування зменшилося на 57,8%. Найбільше зменшення інвестування спостерігається в таких сферах, як тимчасове розміщення та організація харчування (-66,7%) та спорт, мистецтво, розваги і відпочинок (-79,1%) [18].

В минулому році рівень залучених прямих іноземних інвестицій в економіку нашої країни склав 2,5 мільярди доларів. Інвестиції, що надійшли від Європейського банку реконструкції та розвитку, склали 1,1 мільярд євро, вони були надані на більше, ніж 50 нових проектів, які реалізовувалися в Україні в 2019 р. [18].

Якщо брати до уваги, що масштабна приватизація в Україні вже майже завершилась, то зрозуміло, що в майбутньому зростання прямого іноземного інвестування в національну економіку України можна досягнути за умови реалізації нових інвестиційних проектів, тобто інвестицій типу «Грінфілд». А щоб це відбувалося, представники органів влади та самоврядування українських міст і сіл мають прикладати максимальних зусиль задля зацікавлення потенційних інвесторів у подібних інвестиційних проектах та об'єктах та ретельно готувати інвестиційні пропозиції. Для того, щоб зацікавити закордонних інвесторів, важливо добре розуміти їх цілі та мотивацію, адже їх діяльність може мати різний вплив на економіку різних регіонів нашої країни. При здійсненні прямих іноземних інвестицій транснаціональні компанії мають різні цілі та мотиви.

Метою експансії міжнародної компанії може бути пошук ресурсів, наприклад, зменшення витрат чи отримання доступу до сировини в іншій країні. В цьому разі компанія інвестує в іншу країну задля отримання ресурсів, які вона не може отримати в країні свого розташування. Ці прямі іноземні інвестиції пов'язані з пошуком ресурсів та активів, вони також називаються вертикальними. Це можуть бути природні ресурси, такі, як

сировина, чи фактори виробництва, які є маловитратними, такі, як некваліфікована робоча сила. У сфері виробництва особливо важливі є витрати, пов'язані з факторами виробництва, і транснаціональні корпорації здійснюють прямі іноземні інвестиції для подальшої експортної діяльності. Прямі іноземні інвестиції, які здійснюються з орієнтацією на подальшу експортну діяльність, включають також переміщення частин серійного виробництва в країну, що є реципієнтом даних інвестицій. В даному разі для експортно-орієнтованих прямих іноземних інвестицій чи не найголовнішим фактором є наявність дешевої робочої сили в країні-реципієнті. Цей вид інвестицій також активно надходить у видобувні сфери в країни, які мають в достатній мірі природні ресурси, наприклад, нафту, деревину та природний газ.

Іншою метою закордонного інвестування з боку транснаціональних корпорацій може бути пошук ринків задля збільшення обсягів продажів на іноземних ринках. Компанії, що виробляють конкретні види товарів як в своїх країнах, так і за кордоном, здійснюють прямі іноземні інвестиції за кордоном. Вони мають на меті зайти на регіональні та місцеві ринки інших країн для того, щоб продавати там свою продукцію. Цей тип інвестицій також називається горизонтальні прямі інвестиції, через те, що виробничі потужності в країні, що є реципієнтом інвестування, копіюються. Часто прямі іноземні інвестиції такого типу здійснюються задля того, щоб обійти тарифи, для того, щоб замінити товари експорту та для інших цілей. Горизонтальні інвестиції полегшують вихід на місцеві ринки, тому що виробничі потужності розміщуються на території країни-реципієнта. Тож для інвесторів, які планують надавати такий вид інвестування, важливими є розмір ринків та тенденції до їх розширення в країні, до якої планується надати інвестування. Також важливо враховувати труднощі, пов'язані з місцевими ринками, наприклад, транспортні витрати, існуючі тарифи та інше [14].

Прямі іноземні інвестиції також здійснюються з метою пошуку

прибутковості. В даному разі мається на меті використання конкурентних переваг країни, що приймає інвестиції, якщо в ній дешевше та вигідніше виробляти продукцію для подальшого експортування в країну, звідки дані прямі іноземні інвестиції були надані, якщо закордонні ринки є цільовими. Іноземне інвестування є інвестуванням в пошуку прибутковості чи ефективності, якщо для компанії вигідно та прибутково провадити управління операціями виробництв, що є розташованими в різних місцях за рахунок диверсифікації та масштабам виробництва. Зазвичай даний тип інвестування використовують «вертикальні» компанії або компанії з розташуванням в різних місцях. В такому разі їх міжнародна економічна діяльність може бути більш ефективною та приносити значний прибуток.

Існує вид прямого іноземного інвестування, яке здійснюється з метою пошуку стратегічних активів чи можливостей. В даному разі транснаціональні компанії мають можливість досягати своїх стратегічних цілей завдяки придбанню компаній, що вже існують в іншій країні з метою збереження та навіть покращення своєї позиції в бізнесі та в конкурентному середовищі. З такою метою транснаціональні компанії купують важливі місцеві компанії, використовують можливості на місцевих ринках, купують патенти та ноу-хау, докладають значних зусиль, щоб швидше вийти на місцеві ринки та інше [24].

2.2. Аналіз удосконалення шляхів підвищення інвестиційної привабливості української економіки

Завдяки змінам, які вносяться до законодавства, та прийняттю нових законів, відбувається підвищення інвестиційної діяльності національної економіки України, а також іноземним інвесторам стає легше інвестувати в національну економіку України.

Це підтверджує сучасна практика залучення іноземного інвестування в інвестиційні проекти, які реалізуються на території України. А саме,

некомерційна організація «Асоціація Ноосфера» провадить активну діяльність в Україні. Як повідомляє американське агентство Bloomberg, з її допомогою Макс Поляков, засновник Noosphere Ventures [25], що є інвестиційним фондом, та Firefly Aerospace, що є ракетною компанією, передає мільйони доларів університетам, які знаходяться в Дніпрі, на програми з аерокосмічної галузі, штучного інтелекту, робототехніки, кібербезпеки та інші інженерні проекти. Сам Макс Поляков вважає, що головною метою даних освітніх проектів є підтримка талановитих студентів. Ешлі Вайнс, журналіст, автор книги про бізнесмена та винахідника Ілона Маска, пише про цю справу в його публікації для агентства Bloomberg [26].

Одним з таких проектів є Noosphere Engineering School [27], яка відкрила свої філії в п'яти українських містах, таких як Дніпро, Житомир, Черкаси, Рівне та Київ. Співробітники цієї школи прикладають всіх зусиль в пошуку нових можливостей задля розширення та співробітництва з вищими навчальними закладами по всій країні. Адже Україна завжди славилася талановитою молоддю, яка в Україні та за кордоном здобуває перші місця на олімпіадах та конкурсах різних рівнів. За допомогою залучених інвестицій талановита молодь може розвиватися та досягати ще більших результатів. Ці успіхи в свою чергу дають поштовх розвитку національній економіці та являють собою також шлях підвищення інвестиційної привабливості національної економіки України.

Макс Поляков вважає основною метою цих освітніх проектів є підтримувати талановитих студентів, захищати їх інтелектуальну власність та заохочувати їх створювати інженерні інноваційні стартапи та спрощувати пошук інвестиції для цієї діяльності. Також Макс Поляков залучає до виконання цих програм висококваліфікованих українських фахівців, а також талановитих випускників Стенфорда [25].

Соціальні та освітні програми, якими займається в Україні організація Noosphere, включають школу IT, інжинірингову школу, конкурс стартапів Vernadsky Challenge, а в Дніпрі реконструкцію планетарію та студентського

парку.

Компанія Firefly Aerospace [28] була викуплена Максом Поляковим в 2017 році. То був стартап, який заснував інженер Том Маркусик, в той час цей стартап був вже на межі банкрутства. Цей випадок є також успішним прикладом розумно вкладеного інвестування. Зараз Firefly Aerospace є приватним аерокосмічним підприємством, яке має офіси а американському місті Остін, штат Техас, та в українському місті Дніпрі. Потужності ракетобудування компанії знаходяться в Остіні, штаті Техас, а в Дніпрі співробітники української компанії розробляють обладнання для ракет в Центрі досліджень та розробки. Американські та українські фахівці компанії разом зайняті розробкою легких ракет-носіїв Alpha та Beta. Планується, що ці ракети-носії будуть в змозі постачати в космос відповідно одну та чотири тони вантажу. 21 вересня цього року на сайті Ain.ua було повідомлено про те, що ракета Firefly Alpha успішно пройшла випробування перед польотами, а також показане відео випробування [25].

Іншим показником успіху інвестиційної діяльності на території України можуть бути приклади залучення інвестування з Туреччини [29]. Так, Туреччина виявляє зацікавлення щодо інвестування та приватизації підприємств, що знаходяться в Україні. Aksoy Ventures, турецька компанія, яка працює в сфері генерації електроенергії, промислового будівництва та дистрибуції палива, виявила зацікавлення приватизувати українські підприємства, що належать до енергетичного сектора. Дана компанія має намір надавати інвестиції до інфраструктурних об'єктів. Ігор Петрашко, міністр розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства [30], вказує, що наша країна також зацікавлена в отриманні інвестицій від Туреччини. Міністр говорить про те, що на умовах партнерства державного та приватного, для нашої країни цікавим є подальше зростання інвестицій з боку Туреччини, а також реалізація спільних інвестиційних проєктів, які б включали також інфраструктурні. Президент Володимир Зеленський [9] вітає цей процес залучення інвестицій та підкреслює, що він має відбуватися

швидко, тому що на міжнародній рівні турецький бізнес підтвердив свою спроможність та якість. Інші заплановані проекти співпраці між Україною та Туреччиною існують в оборонній сфері. Це спільна праця з виробництва літаків «Антонов» та безпілотників, кораблів, систем ППО та двигунів [29].

Ще один інвестиційний проект, який планується у співпраці з Туреччиною, є підтвердженням того, що наша національна економіка стає все більше інвестиційно привабливою для представників інших країн. Так, Туреччина має намір побудувати в нашій країні завод, на якому буде здійснюватися виробництво турецьких військових безпілотників Bayraktar [31]. На даному підприємстві будуть працювати українські інженери, продукція, тобто безпілотні літальні апарати, будуть продаватися в Україні та по всьому світові. Олег Уруський, віце-прем'єр-міністр з питань стратегічних галузей промисловості [32], щодо цього інвестиційного проекту вважає, що таке співробітництво між двома країнами є надзвичайно важливим та підкреслює, що турецька продукція має вироблятися на українській території, а українська продукція має бути вироблена на турецькій території. В уряді України також підтвердили, що наша країна планує брати участь в організації спільного підприємства задля виробництва авіадвигунів, яку буде розташовуватися в Туреччині. Дані двигуни можуть бути встановлені на безпілотних літальних апаратах, на вертольотах, а також на нових турецьких бойових літаках. Інший інвестиційний проект з участю Туреччини та України є той, що ці дві країни планують запустити серійне виробництво космічної техніки [33]. В рамках технічного та військового партнерства між двома країнами в Туреччині розпочалося виробництво протитанкових українських ракет. Дмитро Кулеба, глава МЗС України [34], підтвердив, що Україна зацікавлена в поглибленні співпраці з Туреччиною в різних сферах, включно з оборонним сектором. 17 жовтня цього року під час зустрічі президентів двох країн Зеленського та Ердогана було підписано ряд угод щодо співробітництва в сфері оборони. Україна та Туреччина дійшли згоди об'єднати зусилля в будівництві безпілотників, кораблів та турбінних

двигунів. Завдяки наполегливим зусиллям представників державного та приватного секторів удосконалюються шляхи підвищення інвестиційної привабливості української економіки [33].

Удосконаленню шляхів підвищення інвестиційної привабливості національної економіки України сприяють також законодавчі акти, що мають значний вплив на правову основу для забезпечення інвестиційної діяльності та території України. До них належать Конституція України [35], а також закони України «Про інвестиційну діяльність», «Про Кабінет Міністрів України», «Про місцеве самоврядування», «Про інноваційну діяльність», «Про підготовку та реалізацію інвестиційних проектів за принципом «єдиного вікна», «Про режим іноземного інвестування», «Про концесію», «Про державно-приватне партнерство», «Про цінні папери та фондовий ринок», «Про загальні принципи створення та функціонування спеціальних (вільних) економічних зон», «Про стимулювання інвестиційної діяльності у пріоритетних галузях економіки з метою створення нових робочих місць», «Про інститути спільного інвестування (пайові та корпоративні інвестиційні фонди)», «Про державне регулювання діяльності у сфері передачі технологій» та інші закони та нормативні акти [36].

Конкурентоздатність регіону, області та країни загалом можна визначити двома головними чинниками. Найважливіше, це існуючий ресурс та інвестиційний потенціал, їх ефективне використання; другий не менш важливий чинник включає ефективну систему державної підтримки, спрямовану на залучення інвестицій. З допомогою законодавчої бази держава може спрощувати або ускладнювати процес інвестиційної активності в нашій країні.

Сучасна правова система в Україні налічує більш, ніж 100 нормативних актів та законів, які врегульовують діяльність із залучення інвестицій на території України. Всі вони важливі та необхідні для процесу залучення інвестицій до нашої країни. Безпосередньо регулюють інвестиційну діяльність закони «Про інвестиційну діяльність», «Про лізинг», «Про режим

іноземного інвестування», «Про інноваційну діяльність» та «Про цінні папери та фондовий ринок», ці та інші закони утворюють правову базу для здійснення інвестиційної діяльності в Україні [36]. Закон «Про інвестиційну діяльність» є основоположним документом, який підкреслює важливість загальних економічних, правових та соціальних умов щодо провадження інвестиційної діяльності на території нашої країни. Цей закон має на меті забезпечувати рівний захист інтересів, прав, майна суб'єктів, які беруть участь у інвестиційній діяльності, не зважаючи на форму власності, та створювати сприятливі умови для того, щоб інвестування в нашу національну економіку було ефективним. Також цей закон має сприяти розвитку економічного співробітництва на міжнародному рівні та міжнародній інтеграції. Базуючись на чинному законодавстві, інвестиційна діяльність відбувається наступним чином.

Це залучення інвестицій, яке здійснюють окремі громадяни, приватні підприємства, господарські асоціації, товариства та спілки, громадські та релігійні організації, різні юридичні особи, засновники з колективною власністю. Іншим видом залучення інвестицій є державне інвестування, а також державна підтримка здійснення інвестиційних проектів, яку провадять органи державної влади з допомогою бюджетних коштів, різних фондів, а також запозичених коштів; державні установи та підприємства беруть участь в цих процесах, використовуючи запозичені та свої грошові кошти. Органи місцевого самоврядування також можуть залучати інвестування на свої проекти. Іноземні держави, юридичні особи, громадяни інших країн можуть здійснювати іноземне інвестування в Україні. Законодавством дозволяється здійснювати спільне інвестування, яке в провадять українські юридичні особи та громадяни та іноземні юридичні особи і громадяни [36].

Закон України «Про інвестиційну діяльність» забезпечує здійснення інвестиційної діяльності та реалізацію інвестиційних проектів, проведення операцій щодо корпоративних прав та інших типів майна та інтелектуальних цінностей [1].

Інвестиційна діяльність може мати об'єкти у вигляді будь-якої власності, включно з основними фондами та обіговими коштами у всіх сферах економіки, цінних паперів, крім векселів, грошових цільових внесків, науково-технічної продукції, інтелектуальних цінностей, інших майнових об'єктів та майнових прав.

Інвесторами та учасниками, тобто суб'єктами інвестиційної діяльності, виступають українські громадяни та юридичні особи, закордонні громадяни, юридичні особи та самі країни. Пенсійні недержавні фонди, фінансові та страхові установи, які є юридичними особами публічного права, провадять інвестиційну діяльність відповідно до законодавства, що обумовлює їх діяльність. Цей закон також окреслює обов'язки та права інвесторів, види регулювання, стимулювання та підтримки інвестиційної діяльності, яку здійснює уряд. Одна зі статей цього закону регулює державну реєстрацію інвестиційних проектів та інвестиційних або проектних пропозицій. Постанова Кабінету Міністрів України № 928 від 07.08.1996 р. роз'яснює порядок державної реєстрації в Україні іноземних інвестицій [1].

Аналізуючи успішний досвід країн та областей з інвестиційної діяльності можна зробити висновки, що в діяльності державного сектору в даному процесі існують п'ять важливих підходів. Вони включають створення привабливих та реалістичних умов для того, щоб зацікавити інвесторів надавати інвестиції. На наступному етапі якісно готується інвестиційний продукт. Необхідним є створення позитивної репутації та іміджу місця, куди плануються залучатися інвестиції. Якісні супровід та обслуговування інвестора є також одним з важливих напрямків діяльності, який включає також надання інформаційної підтримки. Необхідним є усунення всіх можливих перешкод для майбутнього залучення інвестицій.

Тобто, в діяльності представників державних органів влади одним з головних напрямків є створення сприятливих умов для залучення іноземних інвестицій саме на дану територію, запропонувати, переконати та запевнити інвесторів, щоб вони були готові розмістити їх бізнес в даному місці нашої

країні. Тож, застосування сучасних маркетингових стратегій та інструментів задля досягнення цілі залучення інвестицій в певну область чи місто грає істотну роль в даному процесі. Важливим завданням є створити якісний та привабливий інвестиційний продукт на рівні районів, міст чи сіл. Всі типи інвестицій є локальними, вони надходять в конкретне місце по всій українській території [14].

2.3. Аналіз реалізації шляхів підвищення інвестиційної привабливості національної економіки України

При створенні сприятливих умов для інвесторів та залучення їх капіталу на територію України представники органів державної влади національного рівня прикладають зусилля для розробки, прийняття та впровадження нормативних та правових актів, що мають позитивний вплив на весь процес залучення іноземних інвестицій, а також підвищують показники міжнародних рейтингів нашої країни. До цього також можна додати надання можливим інвесторам преференцій та пільг різних видів. Так, наприклад, можна звільнити інвестора від податків на окремі періоди часу та за конкретних умов, аби дати йому час для розвитку його господарської діяльності, якісно підготувати чи надати перепідготовку майбутнім працівникам підприємства інвестора за рахунок коштів з державного чи місцевого бюджетів [11].

Удосконалювати та розвивати інфраструктуру в місцях, куди планується залучати інвестування. В наші дні спостерігається бажання та намагання створювати умови для залучення прямого іноземного інвестування на державному та регіональних рівнях, в центрі уваги є робота з правовими, нормативними, процедурними документами, що відносяться до процесу інвестування. Всі зацікавлені сторони, що впливають на процес із залучення інвестування, розробляють стратегії та програми, необхідні для залучення іноземного інвестування, вони також важливі під час системного

та цілеспрямованого виконання необхідних дій щодо створення нового інвестиційного продукту, створення позитивного інвестиційного клімату певної території тощо [11].

В разі, якщо ці стратегії, документи, робочі плани та механізми їх реалізації відсутні, діяльність, направлена на залучення іноземного фінансування, є тільки на папері, формальною, та не буде досягнуто бажаних результатів, а причинно-наслідковий зв'язок між проведеними заходами та отриманими результатами буде важко встановити, тож складно буде знайти проблему та причину незадовільного результату, а також виправити її [36].

Завдяки виробленій чіткій стратегії інвестори можуть зрозуміти, як відбувається економічний розвиток в регіоні, які заходи заплановані щодо його покращення на тій території, куди вони планують інвестувати кошти. Таким чином, інвестори мають можливість хоч приблизно оцінити перспективи здійснення їх інвестиційних проектів та зрозуміти, чи необхідно збільшувати надходження прямого іноземного інвестування в даний регіон.

Важливою для регіону з погляду інвестора є присутність гарно розвинутої інфраструктури бажано високого рівня. Цей чинник є особливо важливим для стратегічних інвесторів, які розглядають дану територію з метою працювати на ній багато років та, можливо, збільшувати розмір надання інвестицій. Цей чинник пов'язаний з високою вартістю, адже стратегічні інвестори зацікавлені розміщувати свої підприємства та працювати на таких територіях, де органи місцевої влади мають бажання та спроможність з використанням коштів місцевих бюджетів здійснювати необхідну реконструкцію авіа, автомобільних та залізничних шляхів, прокладати інженерні мережі, які необхідні для продуктивної роботи, до перспективного місця розташування майбутнього підприємства. Також представники місцевих органів влади витрачають багато часу для розробки та покращення вже наявної інфраструктури, адже відсутність цих факторів впливатиме на час підготовки та реалізації інвестиційних проектів та може зменшити прибутковість всього інвестиційного проекту [11].

Якщо знайдені проблемні місця, необхідні обмежені фінанси спрямовуються на покращення стану таких об'єктів, їх модернізацію, щоб ці об'єкти справляли великий ефект на процес теперішнього та майбутнього розвитку області, міста чи села, таким чином, провадиться підвищення інвестиційної привабливості національної економіки України.

Іноземний інвестор шукає та вибирає найприйнятніші території для розташування виробничих потужностей та ведення його господарської діяльності, бізнесу. На його рішення впливатимуть багато різних факторів, але найважливішим для нього є факт наявної відповідної земельної ділянки та об'єктів нерухомості, в яких він зацікавлений.

На рівні районів і міст продуктами для інвестицій є наявність прийнятних земельних ділянок та об'єктів нерухомості, в яких зацікавлені потенційні інвестори для ведення бізнесу. В наш час співробітники органів влади на рівні регіонів та міст в нашій країні іноді користуються централізованим підходом під час формування інвестиційних продуктів, а цей підхід передбачає, що органи місцевої влади мають ініціювати розробку інвестиційних проектів, які іноді існують поки що у вигляді ідеї, вони ще не оформлені, або оформлені та не вповні відповідають міжнародним вимогам, нормам та стандартам, іноді ці ідеї мають соціальне спрямування, тобто вони не мають на меті отримання прибутку, який є головним та найважливішим чинником залучення інвестування. Трапляються випадки, коли ще до початку інвестиційного проекту не зовсім вірно визначене потенційне майбутнє джерело надходження інвестування для цього проекту. Часто працівники органів місцевої влади впевнені, що джерело фінансування для інвестиційного проекту має надавати приватний інвестор, а всесвітньо відома та поширена практика підтверджує, що подібні проекти здійснюються за рахунок фінансування з державного бюджету, іноді кошти надають міжнародні фінансові інститути та донорські організації. В результаті неправильних уявлень та очікувань щодо джерела фінансування проекти такого типу не є обраними інвесторами та не є реалізованими [11].

Різновидом прямих іноземних інвестицій є транснаціональні корпорації, які є успішними в своїй діяльності та зацікавленими розширити свою бізнес діяльність, а також у переміщенні своїх виробничих потужностей в інші країни. Але всі вони зацікавлені в отриманні прибутків як успішному результаті ведення бізнесу, тож їх навряд чи зацікавить перспектива вкладати інвестиційні кошти в якісь соціальні проекти, які не мають на мені ніякого отримання прибутку. Найбільше вигіднішим та найприйнятнішим є розвивати такі види промислової нерухомості як промислові зони, індустріальні парки, які б дозволили іноземним інвесторам зберігати час, енергію та фінансові кошти ще до початку здійснення їх господарської діяльності.

Для отримання високих успішних результатів в процесі залучення прямого іноземного інвестування провадяться також ефективні заходи задля розповсюдження інформації про наявні інвестиційні можливості певних територій серед цільової аудиторії. З цією метою застосовуються різноманітні маркетингові технології та інструменти, також провадиться інтенсивна та серйозна робота, направлена на формування сприятливого інвестиційного клімату в регіоні. Маркетингові технології та інструменти застосовуються для того, щоб встановлювати ефективно та корисне спілкування між представниками різних регіонів, в яких є наявні продукти та активи, які являють собою пропозицію для майбутніх інвестиційних проектів, та потенційними іноземними інвесторами, які зацікавлені в реалізації даних інвестиційних проектів. Маркетингові технології та інструменти залучаються також для того, щоб всі наявні потенційні активи регіонів, міст або сіл могли бути розвиненими в якості окремих інвестиційних продуктів та бути конкурентоздатними в порівнянні з подібними інвестиційними продуктами інших територій, та які мають потенціал зацікавити іноземних інвесторів, схилити та переконати їх обрати та надати інвестування для реалізації саме цих інвестиційних проектів [37].

З метою обслуговування іноземних інвесторів та супроводу

інвестиційного проекту створюються необхідні умови та ефективні системи для прискореного реагування на запити, які надходять від потенційних іноземних інвесторів, а також для сприяння в процесі вирішення всіх завдань чи проблем, що можуть виникати під час входження іноземних інвесторів на територію, куди буде залучатися інвестування, та під час здійснення даних інвестиційних проектів.

Для цього налагоджується координація роботи територіального представництва органів виконавчої влади на державному рівні, що мають вплив на процес залучення інвестування, та мають стосунок до надання дозволів, узгоджень різних типів та інших необхідних документів. Потім призначаються відповідальні за процес залучення інвестицій на різних рівнях, в райдержадміністраціях та виконкомах міст, що належать до обласного підпорядкування, в структурних підрозділах на регіональних рівнях та інші. В органах влади створюються спеціальні підрозділи з ясно визначеними повноваженнями та ресурсами, які будуть брати участь в супроводі інвестиційних проектів. Розвиваються наявні та створюються нові об'єкти інфраструктури з метою надати обслуговування високого рівня для іноземних інвесторів [11].

Інфраструктурну підтримку процесу інвестиційної діяльності можуть надавати всі підприємства, заклади та організації, які впливають на залучення інвестицій та беруть участь у обслуговуванні іноземних інвесторів. Важливу роль грають спеціалізовані обласні або міські агентства з залучення інвестицій. Вони є більш мобільні та ефективні в порівнянні зі структурними підрозділами місцевих адміністрацій, також для них можливо мати більш, ніж одну зацікавлену сторону та мати більш, ніж одне джерело фінансування. Якщо така структура не створена, в міській раді чи райдержадміністрації створюється спеціалізований відділ чи підрозділ, які будуть займатися справами економічного розвитку даного регіону та залучення до нього іноземного інвестування.

За допомогою зворотного зв'язку іноземні інвестори надають важливу

інформацію щодо перешкод або проблем, виявлених на шляху реалізації інвестиційних проектів. Такий вид комунікації здійснюється за допомогою роботи ради іноземних інвесторів, що є при міських радах або райдержадміністраціях. Проблемні питання розглядаються також у регіональних комітетах, які працюють над питаннями здійснення економічних реформ. Виявити розбіжності в спільному баченні ситуацій, проблем та їх вирішенню сприяють періодичні опитування іноземних інвесторів, які вже розпочали працювати в регіоні. Загальні результати подібної діяльності в подальшому застосовуються при розробці рекомендацій відносно вдосконалення існуючого законодавства в царині залучення іноземного інвестування, для внесення змін в порядок норм, регламентів та процедур роботи органів влади різних рівнів, а також для удосконалення та прийняття інших різних нормативних та правових документів [11, 36].

Висновки до розділу 2

1. У світовій практиці існують два типи прямих іноземних інвестицій. Це злиття та поглинання, що англійською мовою називається Merge and acquisition (M&A). Другий тип – це інвестування в започаткування нових компаній, ці інвестиції називаються «Грінфілд».

2. Метою експансії міжнародної компанії може бути пошук ресурсів, наприклад, зменшення витрат чи отримання доступу до сировини в іншій країні. В цьому разі компанія інвестує в іншу країну задля отримання ресурсів, які вона не може отримати в країні свого розташування. Ці прямі іноземні інвестиції пов'язані з пошуком ресурсів та активів, вони також називаються вертикальними. Це можуть бути природні ресурси, такі, як сировина, чи фактори виробництва, які є маловитратними, такі, як некваліфікована робоча сила. У сфері виробництва особливо важливі є витрати, пов'язані з факторами виробництва, і транснаціональні корпорації

здійснюють прямі іноземні інвестиції для подальшої експортної діяльності.

3. Прямі іноземні інвестиції, які здійснюються з орієнтацією на подальшу експортну діяльність, включають також переміщення частин серійного виробництва в країну, що є реципієнтом даних інвестицій. В даному разі для експортно-орієнтованих прямих іноземних інвестицій чи не найголовнішим фактором є наявність дешевої робочої сили в країні-реципієнті. Цей вид інвестицій також активно надходить у видобувні сфери в країни, які мають в достатній мірі природні ресурси, наприклад, нафту, деревину та природний газ.

4. Існує вид прямого іноземного інвестування, яке здійснюється з метою пошуку стратегічних активів чи можливостей. В даному разі транснаціональні компанії мають можливість досягати своїх стратегічних цілей завдяки придбанню компаній, що вже існують в іншій країні з метою збереження та навіть покращення своєї позиції в бізнесі та в конкурентному середовищі. З такою метою транснаціональні компанії купують важливі місцеві компанії, використовують можливості на місцевих ринках, купують патенти та ноу-хау, докладають значних зусиль, щоб швидше вийти на місцеві ринки та інше.

5. Прямі іноземні інвестиції також здійснюються з метою пошуку прибутковості. В даному разі мається на меті використання конкурентних переваг країни, що приймає інвестиції, якщо в ній дешевше та вигідніше виробляти продукцію для подальшого експортування в країну, звідки дані прямі іноземні інвестиції були надані, якщо закордонні ринки є цільовими. Іноземне інвестування є інвестуванням в пошуку прибутковості чи ефективності, якщо для компанії вигідно та прибутково провадити управління операціями виробництв, що є розташованими в різних місцях за рахунок диверсифікації та масштабам виробництва. Зазвичай даний тип інвестування використовують «вертикальні» компанії або компанії з розташуванням в різних місцях.

6. Існує вид прямого іноземного інвестування, яке здійснюється з

метою пошуку стратегічних активів чи можливостей. В даному разі транснаціональні компанії мають можливість досягати своїх стратегічних цілей завдяки придбанню компаній, що вже існують в іншій країні з метою збереження та навіть покращення своєї позиції в бізнесі та в конкурентному середовищі. З такою метою транснаціональні компанії купують важливі місцеві компанії, використовують можливості на місцевих ринках, купують патенти та ноу-хау, докладають значних зусиль, щоб швидше вийти на місцеві ринки та інше.

7. Удосконаленню шляхів підвищення інвестиційної привабливості національної економіки України сприяють також законодавчі акти, що мають значний вплив на правову основу для забезпечення інвестиційної діяльності та території України. До них належать Конституція України, а також закони України «Про інвестиційну діяльність», «Про Кабінет Міністрів України», «Про місцеве самоврядування», «Про інноваційну діяльність», «Про підготовку та реалізацію інвестиційних проектів за принципом «єдиного вікна», «Про режим іноземного інвестування», «Про концесію», «Про державно-приватне партнерство», «Про цінні папери та фондовий ринок», «Про загальні принципи створення та функціонування спеціальних (вільних) економічних зон», «Про стимулювання інвестиційної діяльності у пріоритетних галузях економіки з метою створення нових робочих місць», «Про інститути спільного інвестування (пайові та корпоративні інвестиційні фонди)», «Про державне регулювання діяльності у сфері передачі технологій» та інші закони та нормативні акти [36].

8. Конкурентоздатність регіону, області та країни загалом можна визначити двома головними чинниками. Найважливіше, це існуючий ресурс та інвестиційний потенціал, їх ефективне використання; другий не менш важливий чинник включає ефективну систему державної підтримки, спрямовану на залучення інвестицій. З допомогою законодавчої бази держава може спрощувати або ускладнювати процес інвестиційної активності в нашій країні.

9. Інвестиційна діяльність може мати об'єкти у вигляді будь-якої власності, включно з основними фондами та обіговими коштами у всіх сферах економіки, цінних паперів, крім векселів, грошових цільових внесків, науково-технічної продукції, інтелектуальних цінностей, інших майнових об'єктів та майнових прав.

10. Інвесторами та учасниками, тобто суб'єктами інвестиційної діяльності, виступають українські громадяни та юридичні особи, закордонні громадяни, юридичні особи та самі країни. Пенсійні недержавні фонди, фінансові та страхові установи, які є юридичними особами публічного права, провадять інвестиційну діяльність відповідно до законодавства, що обумовлює їх діяльність.

11. Аналізуючи успішний досвід країн та областей з інвестиційної діяльності можна зробити висновки, що в діяльності державного сектору в даному процесі існують п'ять важливих підходів. Вони включають створення привабливих та реалістичних умов для того, щоб зацікавити інвесторів надавати інвестиції. На наступному етапі якісно готується інвестиційний продукт. Необхідним є створення позитивної репутації та іміджу місця, куди плануються залучатися інвестиції. Якісні супровід та обслуговування інвестора є також одним з важливих напрямків діяльності, який включає також надання інформаційної підтримки. Необхідним є усунення всіх можливих перешкод для майбутнього залучення інвестицій.

12. В діяльності представників державних органів влади одним з головних напрямків є створення сприятливих умов для залучення іноземних інвестицій саме на дану територію, запропонувати, переконати та запевнити інвесторів, щоб вони були готові розмістити їх бізнес в даному місці нашої країні. Тож, застосування сучасних маркетингових стратегій та інструментів задля досягнення цілі залучення інвестицій в певну область чи місто грає істотну роль в даному процесі. Важливим завданням є створити якісний та привабливий інвестиційний продукт на рівні районів, міст чи сіл. Всі типи інвестицій є локальними, вони надходять в конкретне місце по всій

українській території.

РОЗДІЛ 3

УДОСКОНАЛЕННЯ ШЛЯХІВ ПІДВИЩЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

3.1. Аналіз існуючого законодавства в сфері інвестування та пропозиції внесення змін задля підвищення інвестиційної привабливості національної економіки України

Законодавство України [36] заохочує іноземних інвесторів залучати кошти в українську економіку. Так, закон України «Про режим іноземного інвестування» [7] гарантує рівні умови діяльності як вітчизняним інвесторам, так і іноземним. Цим законом іноземним інвесторам надаються держава надає державні гарантії того, що вкладений ними капітал буде захищений, проте для такого захисту інвестор має офіційно зареєструвати свої інвестиції. Також цим законом підтверджується, що іноземні інвестиції можуть бути здійснені в іноземній валюті, яку НБУ [22] визначає конвертованою; в валюті України відповідно до законодавства України; в будь-якій рухомій чи нерухомій власності та пов'язаних з нею правах; в облігаціях, акціях та інших цінних паперах, а також корпоративних правах згідно статутного капіталу певної юридичної особи, що є створеною відповідно до законодавства України чи законодавства інших країн, що є номінованими в конвертованій валюті; в грошових вимогах та правах на вимагання виконувати договірні зобов'язання, що є гарантованими з боку першокласних банків та мають вартість у валюті, що є конвертованою та підтвердженою відповідно до законів та процедур країни інвесторів або відповідно до міжнародних торгових звичаїв; в будь-яких правах на інтелектуальну власність, які мають вартість у конвертованій валюті, яка підтверджена відповідно до процедур та законів країни походження інвестора чи відповідно до міжнародних торгових звичаїв та є підтвердженою оцінкою експертів в Україні, включно з авторськими правами, легалізованими на

території України, правами на винаходи, промисловими зразками, корисними моделями, знаками для послуг та товарів, ноу-хау та інше; в правах на ведення господарської діяльності, включно з правами щодо використання надр та природних ресурсів, які є надані відповідно законодавству чи договорів, які мають вартість, підтверджену в конвертованій валюті відповідно до законів та процедур країн інвесторів чи відповідно до міжнародних торгових звичаїв; в інших цінностях відповідно до законодавства України [7].

Крім переліченого вище, інвестиції можуть здійснюватися в дольові участі підприємств, що є спільно створеними українськими фізичними та юридичними особами, а також в придбання часток в уже діючих підприємствах; у створення підприємства, що повністю належить іноземному інвестору, філіалу чи іншого відокремленого підрозділу іноземної юридичної особи або в повне набуття власності вже існуючого та діючого підприємства; в придбання рухомого чи нерухомого майна, яке не є забороненим законами України, включно з будинками, квартирами, приміщеннями, обладнанням, транспортними засобами та іншими об'єктами власності за допомогою безпосереднього отримання майнових комплексів або майна чи в вигляді облігацій, акцій, іншого типу цінних паперів; в придбання самостійно чи при участі українських фізичних чи юридичних осіб права щодо користування землею та природними ресурсами на українській території; в придбання майнових прав іншого типу; в підприємницьку господарську діяльність на підставі угод щодо розподілу продукції; в інші форми, які не є забороненими законодавством України, а також без обов'язкового створення юридичної особи на підставі угод чи договорів з українськими суб'єктами господарської діяльності [7].

Закон України «Про стимулювання інвестиційної діяльності у пріоритетних галузях економіки з метою створення нових робочих місць» [3] є одним з прийнятих правових та нормативних актів, спрямований на суттєве підвищення інвестиційної привабливості національної економіки

України. Іншим документом, що регулює цивільні відносини, майнові та немайнові, є Цивільний кодекс України [38]. В рамках цього кодексу мають здійснюватися всі операції та дії, що є пов'язаними з ресурсами та власністю інвесторів, а також із іноземним капіталом. Господарський кодекс України [39] встановлює всі правові засади господарської діяльності, що базується на різноманітні суб'єктів, які беруть участь в господарюванні власності різних форм. Цим кодексом також регулюються відносини господарювання між суб'єктами господарювання в Україні та компаніями з іноземним інвестуванням. Податковий кодекс України [40] регулює відносини, які формуються в царині збору податків та інших видів обов'язкових платежів, їх повний перелік, порядок адміністрування всіх платників податків та їх платежів, включно з їх правами та обов'язками, компетенції контролюючих органів, обов'язки та повноваження посадових осіб під час виконання податкового контролю, як і відповідальність у разі порушення українського податкового законодавства. Податковий кодекс України [40] також визначає правила щодо оподаткування товарів, які перетинають українські митні кордони. Митний кодекс України [41] та інші закони, що регламентують митну діяльність на українській території, встановлюють правила щодо оподаткування митом товарів. Міждержавні угоди «Про сприяння та взаємний захист інвестицій» є іншим видом важливих правових документів, що допомагають регулювати відносини між суб'єктами, які беруть участь в процесі інвестиційної діяльності. Ці угоди мають на меті надати інвестуванню дійсного статусу та захистити їх на територіях інших держав. Іншим прийнятим важливим документом є закон України «Про індустриальні парки» [10]. Він окреслює організаційні та правові засади формування та діяльності індустриальних парків на українській території, щоби забезпечити сталий економічний розвиток, активізувати інвестиційну діяльність, створювати робочі місця, сучасну ринкову та виробничу інфраструктуру.

На рівні регіональних та місцевих органів влади стосовно діяльності у сфері інвестування, існують також базові нормативні та правові документи,

направлені на регламентацію інвестиційної діяльності на регіональних та місцевих рівнях. Це ті ж самі документи, які регламентують інвестиційну діяльність на державному рівні. Але є ряд документів, які приймають органи влади саме на регіональних та місцевих рівнях. Це такі документи, як Стратегії розвитку регіону, області, міста, району чи села; Програми щодо залучення інвестицій; Програми щодо соціально-економічного розвитку на наступний рік. Разом з цими документами приймаються також розпорядження сільського або міського голови, голови райдержадміністрації, рішення сесії різних рівнів, що стосуються всіх аспектів процесу залучення інвестицій, враховуючи особливості даних місць.

Важливим іншим документом має бути Стратегія щодо процесу залучення інвестування. Цей документ має визначати всі пріоритетні завдання та напрямки діяльності в процесі залучення прямих іноземних інвестицій. Розробки даної стратегії має починатися з осмислення всіх переваг, які даний регіон в змозі запропонувати іноземним інвесторам та яке становище цього регіону, якщо порівняти з його конкурентами. Необхідно провести оцінку конкурентоздатності галузей промисловості, розробити перелік галузей, що можуть бути привабливими для іноземних інвесторів, потім чітко визначитися, на які конкретно країни світу мають бути направлені маркетингові стратегії та інструменти в пошуку потенційних інвесторів [37].

В результаті такого чіткого планування стратегії має бути сформованим спеціальний документ з детальним описом наявних об'єктів для інвестування. Цей план має бути детально розробленим та з орієнтуванням на майбутнє, який дає змогу детально планувати діяльність з перспективою щонайменше 3 роки. Коли ці 3 роки проходять, необхідно знову проводити даний процес, а також знову проводити оцінку обраної стратегії, враховуючи зміни умов, що сталися в країні, зміни конкурентних переваг, які мали місце в регіоні та країні, та враховуючи загалом світові економічні тенденції.

Розроблені в даному документі стратегії та етапи їх реалізації можуть не являти собою послідовні процеси. Різні заходи можуть провадитись паралельно та одночасно, вони можуть включати визначення перспективних галузей регіону, розгляд перспектив регіону. Стратегія на найближчі 3 роки має бути розробленою на протязі не більше, ніж 3 місяців [37].

Для розробки стратегії потрібно зробити оцінку потенціалу та інвестиційних потреб регіону. Вона включає кроки, що мають на меті дослідити тенденції прямих іноземних інвестицій та зовнішніх чинників, регіональні та глобальні тенденції прямих іноземних інвестицій покажуть галузі, найбільш привабливі для інвесторів, та допоможуть обрати найперспективніші напрямки. Також необхідно провести аналіз регіону чи місцевості. Визначити слабкі та сильні сторони, можливості та загрози. Якщо вивчити ці чинники, то можна побачити динамічну картину майбутніх та поточних переваг і недоліків даної місцевості та як можна виправити дану ситуацію, щоб місцевість стала інвестиційно привабливою для іноземних інвесторів. Також потрібно важливо провести аналіз конкурентного середовища, щоб зрозуміти сильні та слабкі сторони регіонів, які виступають конкурентами в процесі залучення іноземного інвестування.

Після проведення аналізу регіону та порівняння з конкурентними регіонами, можна підходити до цілеспрямованого пошуку іноземних інвесторів, спираючись на галузеві та географічні ознаки, а також до вивчення перспективних груп потенційних інвесторів. На цьому етапі доцільним було б скласти перелік, який включає багато перспективних галузей. Цей перший перелік має містити галузі, що вже функціонують в регіоні; галузі, що функціонують в регіонах, які є конкурентами чи в подібних регіонах; галузі, які є цікавими для залучення інвестування та галузі, для яких іноземне інвестування є необхідним в даний момент. Важливо провести аналіз характеристик секторів галузей. Тобто проаналізувати кожен галузь та її структуру, враховуючи тенденції та ключових гравців, щоб зрозуміти можливість чи неможливість залучення

інвестування, а також цілі, які мають інвестори, спрямовуючи інвестиції за кордон. Також необхідно здійснити оцінку сумісності регіону з даними галузями. Всі промислові галузі оцінюються з точки зору їх сумісності з цілями економічного та соціального національного розвитку, враховуючи особливості даних регіонів. Потім потрібно розробити другий галузевий перелік, до якого входить менша кількість галузей. Після того, як зроблена оцінка сумісності всіх галузей даного регіону, цей перелік має містити обрані галузі разом із наявними доступними ресурсами [14].

Далі надходить етап вибору цільової країни інвестування для того, щоб максимально та ефективно застосовувати всі наявні можливості реклами. Даний вибір країни чи країн обумовлюється наявністю в цій країні чи країнах компаній, які є пріоритетними для регіону, тобто потенційних інвесторів, у галузях, які є пріоритетними для регіону.

Важливою для розробки стратегії є створення маркетингового плану. Цей документ має містити перелік перспективних країн, що є потенційними інвесторами; маркетингові стратегії, методи та інструменти, які будуть використовуватися в процесі залучення іноземного інвестування; необхідні зміни в партнерських союзах, а також в організаційних та штатних структурах; фінансування та реальний бюджет на найближчі три роки.

Стратегія щодо залучення інвестування розробляється незалежно від підходів та методів, які застосовуються під час її розробки. Розробка стратегії має велике значення, тому що вона допомагає зосередити обмежені фінансові ресурси конкретно в тих галузях, що можуть бути цікавими для потенційних інвесторів. Детально розроблена стратегія дозволяє набагато збільшити шанси на успішне залучення прямого іноземного фінансування.

3.2 Пропозиції розробки програм щодо залучення іноземного інвестування

Програма щодо залучення інвестицій [42] є менш складним

документом, ніж Стратегія щодо залучення інвестування. Тож регіони, області, райони, міста та села в стані розробити такі програми своїми силами. Програма щодо залучення інвестування є також важливим документом, в ньому окреслюється та регламентується діяльність представників органів влади різних рівнів стосовно формування умов для надання інвестування та їх подальшого використання. До даної програми має входити аналіз та оцінка інвестиційного потенціалу області чи регіону, переваг та перешкод, що можуть стримувати чи ускладнювати процес надання інвестиційних коштів, також необхідні інформаційні та аналітичні дані та список спеціальних заходів, іменами відповідальних осіб, виконавців та призначеним бюджетом. Подібна програма відрізняється від інших документів, таких як плати, стратегії, аналітика, прогнози та інше тим, що в програмі окреслюються чіткі, реалістичні цілі, вказуються виконавці та відповідальні, терміни виконання кожного завдання та розмір бюджетів. Під час розробки цієї програми встановлюються плани, які є реалістичними для виконання, передбачаються джерела фінансування, які є реальними, в загалі, ця програма має бути реальною та ефективною, яка буде сприяти залученню іноземних інвестицій та буде мати позитивний вплив на економічний розвиток міста, регіону та країни взагалі [42].

Дана програма включає стратегічний план щодо розвитку селища, міста та району та спеціальні заходи, необхідні для виконання задля того, щоб досягнути цілі, встановлені в відповідних стратегіях. В розробці ефективної програми для залучення інвестицій можна виходити з принципів, викладених в концепціях Державних цільових економічних програм розвитку інвестиційної діяльності, які затверджує Кабінет Міністрів України. Також при розробці таких програм щодо залучення іноземного інвестування потрібно зважати на закони України «Про інвестиційну діяльність», «Про місцеві державні адміністрації», «Про державне прогнозування та розробку програм економічного та соціального розвитку України», «Про місцеве самоврядування в Україні» та інші закони [36].

Стосовно структури програми щодо залучення інвестування, то вона має містити приблизні наступні частини. У вступі мають бути стисло обґрунтовані підстави та цілі стосовно розробки даного документу. Вказуються також інвестиційні пріоритети та цілі програми щодо інвестиційного розвитку. Проводиться аналіз регіону з точки зору ресурсного потенціалу, надаються певні рекомендації стосовно його використання. Характеристика конкурентних обмежень та переваг, що надаватиме нового імпульсу та відкриє нові перспективи для активного економічного розвитку міста та регіону. В описовій та аналітичній частині детально описуються історичні, географічні, демографічні, соціальні та економічні характеристики міста та регіону, тут також надається аналіз та оцінка сучасної реальної ситуації з розвитком міста та регіону, а також фактичного стану і тенденцій та прогнозів на майбутнє в інвестиційній діяльності.

Прогнозується ступінь результативності даної програми для міста, регіону та національної економіки взагалі. Визначаються етапи та відповідальні за моніторинг виконання програми під час реалізації всього проекту. Пропонуються управлінські механізми та рішення, які мають на меті поєднати та підвищити ефективність інвестиційної діяльності в регіоні. Надається перелік пріоритетних інвестиційних пропозицій даного села, міста, району чи регіону. Складається список заходів, детальний план, який допомагатиме в реалізації програм щодо залучення іноземних інвестицій. Він має містити такі частини як інституційні та організаційні основи для процесу залучення іноземного капіталу, а також його можливість та необхідність. Проводиться та описується підготовка продуктів для інвестування. Описуються маркетингові інструменти, методи та стратегії, які мають на меті розповсюдження інформації про регіон та його переваги для якнайбільшої кількості потенційних інвесторів. Далі планується і описується обслуговування та супровід обраного інвестора. Зазначається детальна запланована після-інвестиційна підтримка [14].

В умовах конкуренції за інвестиції, яка постійно збільшується та за

наявності обмежених бюджетних коштів можливості щодо залучення більшої кількості потенційних іноземних інвесторів важливо використовувати максимально ефективно, в цьому процесі програма щодо залучення інвестицій має велике значення. Якщо така програма буде відсутня або вона буде недбало написана, діяльність щодо залучення інвестицій може бути епізодичною та несистемною, тобто постійний пріоритет будуть мати якісь термінові оперативні завдання та, можливо, завдання, які не мають прямого відношення до даного процесу залучення інвестування. Але в той же час важливо мати на увазі, що тільки розробка і затвердження у встановленому порядку готової програми щодо залучення інвестицій не є гарантією того, що вона автоматично буде виконуватися.

Залучення прямого іноземного інвестування має бути постійно в пріоритеті в роботі представників органів влади всіх рівнів, це не має бути суто формально задекларованою метою. Якщо послідовно виконувати план, записаний в програмі, це допоможе досягти успіху в процесі залучення іноземного інвестування. Але потрібно зважати на те, що весь цикл проекту інвестування, починаючи від перших контактів з потенційними іноземними інвесторами та до початку роботи чи то будівництва нового підприємства, чи організації нової компанії, може зайняти від шести місяців до кількох років. Тобто, навіть якщо діяти відповідно до планів, викладених в програмі, починаючи з перших виконаних завдань до реального надання іноземного інвестування, може пройти певний відрізок часу [42].

Державні інститути та недержавні установи разом, у злагодженій роботі мають забезпечувати створення правових, економічних, організаційних та інших необхідних умов для успішного ведення інноваційної та інвестиційної діяльності. До спеціально уповноважених центральних та головних органів влади стосовно інноваційної та інвестиційної діяльності належать наступні інституції. Це Верховна Рада України [43], що є єдиним органом законодавчої влади в Україні. Кабінет Міністрів України [44] є найвищим органом, що входить до системи органів,

які належать до виконавчої влади, його завданням є забезпечувати реалізацію політики щодо інвестування. Також важливим в цьому процесі є Міністерство розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України [30]. Велику роль також грає Державне агентство з інвестицій та управління національними проектами [16], що також є одним з головних органів системи органів виконавчої влади задля забезпечення виконання політики країни в царині інвестиційної та інноваційної діяльності та для здійснення управління під час виконання національних інвестиційних проектів. Державна інвестиційна компанія, що є державним підприємством, створена згідно Постанови Кабінету Міністрів України № 471 від 09.06.2010 та підпорядковується Державному агентству із залучення інвестицій та управління національними проектами [16]. Ще існує Державне агентство з питань науки, інновацій та інформатизації України, що бере участь в реалізації політики країни стосовно наукової, інноваційної та науково-технічної діяльності. В це агентство входять десять регіональних центрів науки, інформатизації та інновацій. Державне агентство екологічних інвестицій України працює в напрямку реалізації державної політики щодо регулювання антропогенного негативного впливу, який призводить до зміни клімату. Іншою важливою установою національного рівня є Державна інноваційна фінансово-кредитна установа, що була створена згідно Постанови Кабінету Міністрів України № 654 від 13.04.2000 та також співпрацює з Державним агентством з інвестицій та управління національними проектами [45].

Державне агентство з інвестицій та управління національними проектами [16] України являє собою центральний орган виконавчої влади, його діяльність координує та направляє Кабінет Міністрів України [44]. Президент України [9] затвердив Указ № 583/2011 від 12.05.2011, згідно з положеннями якого головні завдання цього агентства є наступні. Це реалізовувати державну політику щодо інвестиційної діяльності та управляти національними проектами. Також управляти національними інвестиційними

проектами. Проводити заходи, що мають на меті підвищити інвестиційну привабливість національної економіки України, та підтримку інвестиційного та економічного розвитку регіонів, областей, міст та сіл нашої країни. Державне агентство з інвестицій та управління національними проектами України представляє головний орган системи центральних органів виконавчої влади, що забезпечують реалізацію державної політики України щодо залучення іноземного інвестування та управління національними інвестиційними проектами, що є стратегічно важливими для української економіки проектами, та які направлені на забезпечення технологічного оновлення та економічний розвиток найважливіших галузей реального сектору української економіки. Дане агентство грає роль головного органу, відповідального за виконання інвестиційних реформ в Україні.

Ці реформи спрямовані на радикальну зміну процедур адміністрування та регулювання державними витратами задля розвитку, використання обмежених державних ресурсів як засобів для партнерств, які мають приватний капітал. Також дані реформи направлені на створення необхідної та важливої інфраструктури, яка покращить процес залучення іноземного інвестування. Ще одною метою реформ щодо сфери інвестування є створення необхідних умов для якісного збільшення розміру прямого іноземного інвестування. В результаті діяльності Державного агентства з інвестицій та управління національними проектами України має суттєво покращитися інвестиційний клімат України, значно підвищитися інвестиційна привабливість національної економіки нашої країни, формуватися якісні інвестиційні пропозиції, проекти, які розробляються з дотриманням норм всіх міжнародних стандартів. В структуру Державного агентства з інвестицій та управління національними проектами України [16] входять такі департаменти, як департамент національних та інвестиційних проектів, департамент інвестиційної політики та регіонального розвитку, департамент іноземних інвестицій та міжнародного співробітництва, департамент державної інвестиційної політики та програм та юридичний

департамент. Ці перелічені департаменти мають в своєму складі в свою чергу різні відділи, робота працівників яких спрямована на допомогу в процесі залучення прямого іноземного інвестування.

Ще один важливий напрямок діяльності з метою реалізації реформ щодо залучення іноземного інвестування є робота задля виконання національних інвестиційних проектів, що є важливими для української економіки, які проходять розгляд в центрах із залучення іноземного інвестування.

Національними проектами є масштабні, великі проекти, вони мають стратегічне важливе значення для окремих секторів національної економіки, а також мають на меті вирішувати конкретні соціальні питання чи проблеми, як і стрімко оновлювати економіку певних областей та регіонів. Національні проекти реалізуються задля поліпшення якості життя громадян, мають вплив на енергозбереження та енергозабезпечення. Вони реалізуються також, щоби підвищувати рівень добробуту людей та щоби в значній мірі збільшувався розмір надходження іноземного інвестування в економіку України. Проект Індустріальні парк України є одним з національних проектів. Він має безпосереднє спрямування, щоби створювати конкурентоздатні умови в глобальному вимірі для процесів залучення іноземного інвестування на терени нашої країни. В планах цього проекту заплановано створити та розвивати близько 55 індустріальних парків в Україні на перспективних територіях з погляду інвестування [6].

Відокремлений підрозділ Державного агентства з інвестицій та управління національними проектами України є UkraineInvest [46]. Він працює за принципом єдиного інвестиційного вікна, він є спеціалізованим сервісом, що створений для індивідуального супроводу кожного іноземного інвестора під час та після реалізації інвестиційних проектів. Звертаючись до цього сервісу, іноземні інвестори мають можливість отримувати юридичні, аналітичні, інформаційні послуги. Даний підрозділ надає підтримку щодо організації візитів, послуги стосовно підбору відповідних необхідних ділянок

для інвестиційних проектів, а також надає допомогу та посередництво під час взаємодії з представниками органів влади на місцях та післяінвестиційну підтримку.

Єдиним вікном вважаються системи взаємодії іноземних інвесторів та представниками органів державної та місцевої влади. Під час цієї взаємодії посередництво виконує єдиний орган виконавчої державної влади. Послуги, що надаються, включають реалізацію механізму особистого супроводу іноземних інвесторів, надаються якісні послуги високого рівня, створюються належні комфортні умови для стратегічних іноземних інвесторів, які мають плани щодо інвестування капіталу в національну економіку України. Єдине вікно являє собою загалом найкоротший та найпростіший спосіб від існуючого бізнес-плану до створення та реалізації працюючих бізнесів. У багатьох країнах застосовують цей принцип єдиного вікна для особистого супроводу інвесторів. В багатьох країнах завдяки цьому принципу були успішно проведені структурні реформи. Окремі спеціальні державні структури та організації, які об'єднуються в рамках Всесвітньої асоціації агентств із залучення інвестицій для того, щоб управляти єдиним вікном в своїх країнах. Спеціалізований сервіс InvestUkraine [46] працює відповідно до принципів звичайного національного агентства із залучення прямих іноземних інвестицій, із застосуванням загальноприйнятого світового бренду, що є зрозумілим іноземним інвесторам, та забезпечує особистий супровід іноземних інвесторів згідно принципів єдиного консультативного та інформаційного вікна.

Цей підрозділ, UkraineInvest, є важливим для всіх українських міст та сіл, він є таким місцем, де збирається, зберігається та звідки розповсюджується інформація для іноземних інвесторів про існуючі інвестиційні пропозиції зі всієї території нашої країни. Тож представники кожної місцевості мають підготувати та передати до сервісу UkraineInvest [46] всі існуючі інвестиційні можливості на пропозиції щодо їх сіл та міст, областей та регіонів, щоб ця інформація була присутня в базі даного

підрозділу.

3.3. Можливі моделі взаємодії, повноваження та функції регіональних та місцевих органів влади щодо залучення іноземного інвестування

Регіональними та місцевими органами влади, відповідальними на своїх місцях за процеси залучення прямих іноземних інвестицій є обласні та районні ради в якості регіональних органів влади, що представляють інтереси своїх територіальних громад сіл та селищ і міст. Також до цієї категорії належать сільські та селищні і міські ради в якості органів місцевого самоврядування, що представляють інтереси своїх територіальних громад сіл та селищ і міст [11].

Виконавчими органами влади, які мають істотний вплив на провадження інвестиційного процесу, є обласні, районні держадміністрації, Київська міська держадміністрація, вони є виконавчими органами своїх територіальних рад. Також до цієї категорії відносяться виконавчі органи сільських та селищних і міських рад, які є виконавчими органами своїх територіальних рад, що шляхом самоуправління виконують свої повноваження, а також повноваження, делеговані їм державою, а також вони сприяють залученню іноземного інвестування, підвищенню інвестиційної привабливості та реалізації інвестиційної діяльності на відповідних територіях.

До основних законів України, що регламентують повноваження цих органів влади щодо інвестиційної діяльності, належить закон України «Про місцеве самоврядування» № 280/97-ВВР від 21.05.1997, у статті 28 щодо повноважень у сфері бюджету, цін та фінансів вказується, що делеговані повноваження включають роботу, направлену на сприяння здійснення інвестиційної діяльності на відповідних територіях [11]. В статті 35 цього закону, де йдеться про повноваження в зовнішньоекономічній діяльності, до

компетенції виконавчих органів міських, селищних та сільських рад відносяться повноваження в сприянні при створенні згідно з чинним законодавством спільних підприємств з закордонними партнерами соціальної та виробничої інфраструктури, інших об'єктів та залучення іноземного інвестування з метою створення нових робочих місць. В статті 44, де йдеться про делегування повноважень обласних та районних рад державним місцевим адміністраціям, також підкреслюється сприяння процесу інвестиційної діяльності на територіях областей та районів [11].

В законі України «Про місцеві державні адміністрації» [12] в статті 18 окреслюються надані повноваження щодо фінансів і бюджету, а також говориться про те, що місцеві державні адміністрації мають повноваження провадити регулювання інвестиційного процесу згідно зі встановленим порядком. В статті 26 цього закону про повноваження в сферах зовнішньоекономічних і міжнародних відносин говориться про те, що місцеві державні адміністрації мають вносити до профільних органів у встановлених порядках пропозиції стосовно залучення іноземного інвестування з метою розвитку економічних потенціалів відповідних українських територій [16]. Цими законами органам місцевого самоврядування та місцевим органам влади надаються всі повноваження, які необхідні для повноцінного процесу залучення прямого іноземного інвестування та супроводу інвестиційних проектів.

Тож функції представників органів влади різних рівнів дозволяють провадити наступні дії, як то створювати належні умови для активної взаємодії між регіональними центрами з інвестицій та розвитку і місцевими органами виконавчої влади, суб'єктами інвестиційної діяльності, органами місцевого самоврядування та іншими інституціями та організаціями, що зацікавлені в інвестиційному процесі. Проводити заходи задля ефективності та здійснення суб'єктами інвестиційного процесу інвестиційних проектів за принципами єдиного вікна. Проводити заходи, що мають на меті підвищувати економічний розвиток та пришвидшення процесу залучення

інвестицій, визначати умови щодо користування наданими земельними ділянками для здійснення інвестиційних проектів та щодо проходження процедур та отримання дозвільних документів та узгоджень. Формувати та впроваджувати пріоритетні регіональні інвестиційні проекти. Організовувати та підтримувати заходи, метою яких є удосконалювати роботу представників органів місцевого самоврядування та місцевих органів виконавчої влади стосовно діяльності з регіонального та місцевого розвитку, а також залучення іноземного інвестування. [16]

Державному агентству з інвестицій та управління національними проектами України [12] підпорядковуються регіональні центри з інвестицій та розвитку. Це Державне агентство працює, базуючись на Положенні про Державне агентство з інвестицій та управління національними проектами України, яке Президент України [9] затвердив Указом № 583 від 12.05.2011 р. Взаємодія між представниками регіональних органів влади та співробітниками регіональних центрів з інвестицій та розвитку регулюється угодами між обласними державними адміністраціями, обласними радами та Державним Агентством України з управління національними проектами.

Цими угодами передбачена спільна діяльність під час здійснення регіональних та національних проектів на території України. Регіональні органи влади визначають пріоритетні регіональні проекти, Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження переліку проектів за пріоритетними напрямками соціально-економічного та культурного розвитку (національні проекти)» визначає національні проекти [13].

Якщо угоди підписані, Агентство має певні зобов'язання фінансувати розробки техніко-економічного обґрунтування, дольового фінансування проекту, пошуку інвестора, обласні ж державні адміністрації, в свою чергу, визначаються з локалізацією певних проектів, сприяють наданню земельних ділянок для цих проектів та інше. Також дані угоди мають забезпечувати плідну співпрацю всіх зацікавлених в проекті сторін задля підвищення інвестиційної привабливості національної економіки України, поліпшення

інвестиційного клімату, залучення іноземного інвестування, підготовку та реалізацію національних проектів та їх складових частин і пріоритетних регіональних проектів. Сприяти створенню інвестиційної інфраструктури. Впроваджувати проектний підхід, реалізуючи стратегію щодо розвитку території, розробляти спільні плани дій на конкретний період років щодо залучення прямого іноземного інвестування та здійснення національних проектів та їх складових частин та інших інвестиційних проектів, які відповідають стратегічним пріоритетам конкретних територій нашої країни. Впроваджувати принципи єдиного вікна в підготовку та здійснення інвестиційних проектів, відповідно до закону України «Про підготовку та реалізацію інвестиційних проектів за принципом «єдиного вікна» [47].

Формувати бази даних з інвестиційними проектами та пропозиціями, бази даних іноземних потенційних цільових інвесторів для області та регіону, якщо ці інвестори згодні, щоб їх дані були внесені до цієї бази даних. Регіональні центри з інвестицій та розвитку мають забезпечувати підтримку цих проектів, пропозицій та майбутніх інвесторів, інформація про які є наявною в цих базах даних. Формувати інвестиційні картки та інвестиційний паспорт, іміджеві продукти, презентаційні матеріали щодо певних регіонів.

Важливим фактором, який є необхідним для ефективних та успішних дій в царині залучення іноземного інвестування на рівні регіону є створення систем підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації майбутніх та існуючих спеціалістів, що будуть задіяними в процесі залучення іноземного інвестування. Такі системи підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації обов'язково повинні проводити навчальні тренінги та інші навчальні заходи для працівників органів влади на всіх рівнях, починаючи з сільських та селищних рад та включно зі структурними підрозділами регіональних органів влади. Ініціатором цього процесу підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації може бути обласне агентство із залучення інвестицій. Це агентство має на постійній основі формувати, розробляти, впроваджувати та вдосконалювати навчальні програми для вже

існуючих та майбутніх працівників, враховуючи зміни, які відбуваються в сферах інвестиційної діяльності.

Також можна розраховувати на те, що Агентства із залучення інвестицій мають зазвичай достатньо ресурсного та інституційного потенціалу, щоби проводити навчальні заходи, використовуючи власні ресурси або залучаючи різні інші проекти, що надаються міжнародною технічною допомогою. Для того, щоб успішно налаштувати системну роботу в даній сфері, в обласних центрах підвищення кваліфікації необхідно мати спеціальний розроблений курс навчання, який будуть викладати співробітники регіональних та місцевих органів влади на постійній основі. Співробітники ж, які будуть викладати даний курс, мають бути якимось чином залучені в інвестиційні процеси [15].

Подібні системи підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації існуючих та майбутніх працівників, що будуть мати відношення до процесів залучення прямого іноземного інвестування, мають забезпечувати кваліфікованими кадрами весь інвестиційний процес. Після навчання ці працівники мають отримати спеціальні знання та навички, за допомогою яких вони будуть мати змогу якісно, швидко та на високому рівні брати участь у всіх запланованих необхідних заходах в процесі залучення прямого іноземного інвестування та під час супроводу інвестиційних проектів. Мережа обласних центрів підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації співробітників органів державної влади, місцевого самоврядування, установ і організацій Управління державної служби, державних підприємств представляє той головний інструмент, який слугує для того, щоб підвищувати кваліфікацію співробітників органів місцевого самоврядування та державних службовців, які задіяні в процесах залучення прямого іноземного інвестування. В процесі роботи даних центрів підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації мають формуватися короткотермінові та довготермінові навчальні програми, курси, семінари, що є розрахованими для цільової аудиторії різних типів та рівнів (працівники,

спеціалісти, керівники ланок та підрозділів різних рівнів).

Викладачами мають запрошуватися експерти та спеціалісти різних необхідних профілів з відповідним необхідним рівнем знань, досвіду роботи в даних сферах, та які мають гарні навички викладання. Тривалість навчальних програм може бути різною та тривати на протязі від одного дня і більше, в залежності від обраного напрямку навчання. Маючи різні терміни навчальних програм, можливо навчати велику кількість людей протягом року з актуальних, важливих питань стосовно інвестиційного процесу [14].

Справедливо визнати, що в даний момент не у всіх регіонах та областях існують центри підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації для спеціалістів цього напрямку, а в центрах, які існують, не завжди є єдині, уніфіковані навчальні програми щодо інвестиційної діяльності та залучення прямого іноземного фінансування. Тож особи, зацікавлені в здобутті знань з інвестиційної сфери, можуть звертатися до різноманітних проектів, що пов'язані з міжнародною технічною допомогою, які мають місце в нашій країні.

Прийнятні, ефективні, популярні та поширені форми навчання можуть бути короткострокові та багатоденні семінари, тренінги з обраних тем. Під час подібних семінарів та тренінгів та після їх завершення має збільшитися управлінський потенціал керівників різних ланок, підвищитися рівень інформованості та знань посадових осіб різних ланок та представників органів місцевих виконавчих влад та органів місцевих самоврядувань, які є відповідальними за економічний місцевий розвиток та залучення іноземного інвестування, які також відповідають за діяльність, направлену на покращення інвестиційного клімату на їх територіях, підвищення інвестиційної привабливості національної економіки нашої країни, займаються підготовкою пропозиції стосовно земляних ділянок, комерційної та промислової нерухомості, керують розробкою інвестиційних проектів, розробляють різноманітні маркетингові стратегії для просування іміджу конкретних територій, надають професійні послуги під час обслуговування

та особистого супроводу іноземних інвесторів та в цілому сприяють підвищенню конкурентоздатності територій, на яких вони живуть та працюють, враховуючи умови конкурентних змагань за пряме іноземне та вітчизняне інвестування. Іншим видом навчання є важливий та дієвий інструмент в процесі підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації є навчальні візити та обмін ефективним досвідом.

Добре ознайомившись із специфікою діяльності щодо залучення прямого іноземного інвестування, можна прийти до висновку, що поїздки та візити до регіонів, областей, міст, селищ та підприємств, які мають успішний досвід в процесі залучення прямого іноземного інвестування, являють собою дуже ефективні шляхи, щоби передавати успішний позитивний досвід, тому що під час безпосереднього візиту люди, що приїхали, можуть наочно та безпосередньо побачити та пересвідчитися, які заходи з залучення прямого іноземного інвестування є результативними, та є змога для отримання ясних та чітких відповідей на їх запитання від осіб, що на практиці брали участь в підготовці та реалізації різноманітних інвестиційних проектів. Окрім проектів з міжнародної технічної допомоги, регіони, області, міста та села можуть звернутися за допомогою та отримати послуги від провідних вітчизняних та іноземних експертів та фахівців високого рівня зі сфери залучення прямого іноземного фінансування. Ці експерти та фахівці можуть організувати навчальні та тренінгові заходи різних рівнів складності та різної тематики стосовно підготовки та реалізації процесів залучення прямого іноземного інвестування. Також крім участі в навчальних та тренінгових заходах важливою складовою в процесі підвищення кваліфікації фахівців є самоосвіта, яка включає читання, знаходження необхідної інформації та робота з методичними та аналітичними матеріалами.

Висновки до розділу 3

1. Регіональними та місцевими органами влади [11], відповідальними

на своїх місцях з а процеси залучення прямих іноземних інвестицій є обласні та районні ради в якості регіональних органів влади, що представляють інтереси своїх територіальних громад сіл та селищ і міст. Також до цієї категорії належать сільські та селищні і міські ради в якості органів місцевого самоврядування, що представляють інтереси своїх територіальних громад сіл та селищ і міст.

2. До основних законів України, що регламентують повноваження цих органів влади щодо інвестиційної діяльності, належить закон України «Про місцеве самоврядування» № 280/97-ВВР від 21.05.1997 [11], у статті 28 щодо повноважень у сфері бюджету, цін та фінансів вказується, що делеговані повноваження включають роботу, направлену на сприяння здійснення інвестиційної діяльності на відповідних територіях.

3. В законі України «Про місцеві державні адміністрації» [12] в статті 18 окреслюються надані повноваження щодо фінансів і бюджету, а також говориться про те, що місцеві державні адміністрації мають повноваження провадити регулювання інвестиційного процесу згідно зі встановленим порядком. В статті 26 цього закону про повноваження в сферах зовнішньоекономічних і міжнародних відносин говориться про те, що місцеві державні адміністрації мають вносити до профільних органів у встановлених порядках пропозиції стосовно залучення іноземного інвестування з метою розвитку економічних потенціалів відповідних українських територій.

4. Взаємодія між представниками регіональних органів влади та співробітниками регіональних центрів з інвестицій та розвитку регулюється угодами між обласними державними адміністраціями, обласними радами та Державним Агентством України з управління національними проектами. Цими угодами передбачена спільна діяльність під час здійснення регіональних та національних проектів на території України. Регіональні органи влади визначають пріоритетні регіональні проекти, Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження переліку проектів за пріоритетними напрямками соціально-економічного та культурного розвитку

(національні проекти)» визначає національні проекти [13].

5. Якщо угоди підписані, Агентство має певні зобов'язання фінансувати розробки техніко-економічного обґрунтування, дольового фінансування проекту, пошуку інвестора, обласні ж державні адміністрації, в свою чергу, визначаються з локалізацією певних проектів, сприяють наданню земельних ділянок для цих проектів та інше. Також дані угоди мають забезпечувати плідну співпрацю всіх зацікавлених в проекті сторін задля підвищення інвестиційної привабливості національної економіки України, поліпшення інвестиційного клімату, залучення іноземного інвестування, підготовку та реалізацію національних проектів та їх складових частин і пріоритетних регіональних проектів.

6. Важливим фактором, який є необхідним для ефективних та успішних дій в царині залучення іноземного інвестування на рівні регіону є створення систем підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації майбутніх та існуючих спеціалістів, що будуть задіяними в процесі залучення іноземного інвестування. Такі системи підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації обов'язково повинні проводити навчальні тренінги та інші навчальні заходи для працівників органів влади на всіх рівнях, починаючи з сільських та селищних рад та включно зі структурними підрозділами регіональних органів влади. Ініціатором цього процесу підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації може бути обласне агентство із залучення інвестицій.

7. Мережа обласних центрів підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації співробітників органів державної влади, місцевого самоврядування, установ і організацій Управління державної служби, державних підприємств представляє той головний інструмент, який слугує для того, щоб підвищувати кваліфікацію співробітників органів місцевого самоврядування та державних службовців, які задіяні в процесах залучення прямого іноземного інвестування. В процесі роботи даних центрів підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації мають формуватися

короткотермінові та довготермінові навчальні програми, курси, семінари, що є розрахованими для цільової аудиторії різних типів та рівнів (працівники, спеціалісти, керівники ланок та підрозділів різних рівнів).

8. Поїздки та візити до регіонів, областей, міст, селищ та підприємств, які мають успішний досвід в процесі залучення прямого іноземного інвестування, є ефективними шляхами для передавачі успішного позитивного досвіду, тому що під час безпосереднього візиту люди, що приїхали, можуть наочно та безпосередньо побачити та пересвідчитися, які заходи з залучення прямого іноземного інвестування є результативними, та є змога для отримання ясних та чітких відповідей на їх запитання від осіб, що на практиці брали участь в підготовці та реалізації різноманітних інвестиційних проектів.

ВИСНОВКИ

В кваліфікаційній роботі зроблено теоретичне узагальнення та запропоновано нові теоретичні та практичні підходи стосовно підвищення інвестиційної привабливості національної економіки України. Це дало змогу сформулювати наступні висновки:

1. Питання іноземного інвестування в сучасних економічних умовах, інвестиційного клімату та інвестиційної привабливості розглядають чисельні науковці та економісти України. Приймаються важливі закони та інші нормативно-правові акти. Це Закон України «Про інвестиційну діяльність», Закон України «Про інноваційну діяльність», Закон України «Про стимулювання інвестиційної діяльності у пріоритетних галузях економіки з метою створення нових робочих місць» та інші важливі документи, направлені на покращення та підвищення інвестиційної привабливості національної економіки України [36].

2. Необхідний обсяг грошей важливо залучати із внутрішніх та з зовнішніх джерел для стабільного соціально-економічного розвитку нашої країни. Залучені інвестиційні кошти сприяють створенню нових робочих місць, організації нових підприємств. Завдяки їх успішній діяльності та за умов сприятливої нормативної бази країни можливе збільшення податків до місцевих бюджетів, таким чином, можливе збільшення фінансування соціальних та економічних ініціатив. За таких умов підприємницька діяльність в різних галузях може успішно розвиватися. Розвиток підприємницької діяльності має стабілізуватися, навіть за умов циклічного розвитку різних галузей та економіки взагалі.

3. В інформації Державної служби статистики України [18] підкреслюється, що прямі іноземні інвестиції – це інвестиції, які дають інвестору право брати участь в управлінні компанією чи підприємством, та які складають не менше 10% статутного капіталу компанії чи підприємства, враховуючи внески до статутних фондів спільних підприємств. Форма участі

інвестора в статутному капіталі залежить від організаційно-правової форми компанії чи підприємства, до яких направляються прямі іноземні інвестиції, та форми їх власності.

4. Якщо брати до уваги, що масштабна приватизація в Україні вже майже завершилась, то зрозуміло, що в майбутньому зростання прямого іноземного інвестування в національну економіку України можна досягнути за умови реалізації нових інвестиційних проектів, тобто інвестицій типу «Грінфілд». А щоб це відбувалося, представники органів влади та самоврядування українських міст і сіл мають прикладати максимальних зусиль задля зацікавлення потенційних інвесторів у подібних інвестиційних проектах та об'єктах та ретельно готувати інвестиційні пропозиції. Для того, щоб зацікавити закордонних інвесторів, важливо добре розуміти їх цілі та мотивацію, адже їх діяльність може мати різний вплив на економіку різних регіонів нашої країни. При здійсненні прямих іноземних інвестицій транснаціональні компанії мають різні цілі та мотиви [24].

5. Конкурентоздатність регіону, області та країни загалом можна визначити двома головними чинниками. Найважливіше, це існуючий ресурс та інвестиційний потенціал, їх ефективне використання; другий не менш важливий чинник включає ефективну систему державної підтримки, спрямовану на залучення інвестицій. З допомогою законодавчої бази держава може спрощувати або ускладнювати процес інвестиційної активності в нашій країні.

6. Закон «Про інвестиційну діяльність» [1] є основоположним документом, який підкреслює важливість загальних економічних, правових та соціальних умов щодо провадження інвестиційної діяльності на території нашої країни. Цей закон має на меті забезпечувати рівний захист інтересів, прав, майна суб'єктів, які беруть участь у інвестиційній діяльності, не зважаючи на форму власності, та створювати сприятливі умови для того, щоб інвестування в нашу національну економіку було ефективним. Також цей закон має сприяти розвитку економічного співробітництва на міжнародному

рівні та міжнародній інтеграції. Базуючись на чинному законодавстві, інвестиційна діяльність відбувається наступним чином. Це залучення інвестицій, яке здійснюють окремі громадяни, приватні підприємства, господарські асоціації, товариства та спілки, громадські та релігійні організації, різні юридичні особи, засновники з колективною власністю.

7. В діяльності представників державних органів влади одним з головних напрямків є створення сприятливих умов для залучення іноземних інвестицій саме на дану територію, запропонувати, переконати та запевнити інвесторів, щоб вони були готові розмістити їх бізнес в даному місці нашої країні. Тож, застосування сучасних маркетингових стратегій та інструментів задля досягнення цілі залучення інвестицій в певну область чи місто грає істотну роль в даному процесі. Важливим завданням є створити якісний та привабливий інвестиційний продукт на рівні районів, міст чи сіл. Всі типи інвестицій є локальними, вони надходять в конкретне місце по всій українській території.

8. Стратегія щодо залучення інвестування розробляється незалежно від підходів та методів, які застосовуються під час її розробки. Розробка стратегії має велике значення, тому що вона допомагає зосередити обмежені фінансові ресурси конкретно в тих галузях, що можуть бути цікавими для потенційних інвесторів. Детально розроблена стратегія дозволяє набагато збільшити шанси на успішне залучення прямого іноземного фінансування.

9. Виконавчими органами влади, які мають істотний вплив на провадження інвестиційного процесу, є обласні, районні держадміністрації, Київська міська держадміністрація, вони є виконавчими органами своїх територіальних рад. Також до цієї категорії відносяться виконавчі органи сільських та селищних і міських рад, які є виконавчими органами своїх територіальних рад, що шляхом самоуправління виконують свої повноваження, а також повноваження, делеговані їм державою, а також вони сприяють залученню іноземного інвестування, підвищенню інвестиційної привабливості та реалізації інвестиційної діяльності на відповідних

територіях.

10. Важливим фактором, який є необхідним для ефективних та успішних дій в царині залучення іноземного інвестування на рівні регіону є створення систем підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації майбутніх та існуючих спеціалістів, що будуть задіяними в процесі залучення іноземного інвестування. Такі системи підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації обов'язково повинні проводити навчальні тренінги та інші навчальні заходи для працівників органів влади на всіх рівнях, починаючи з сільських та селищних рад та включно зі структурними підрозділами регіональних органів влади. Ініціатором цього процесу підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації може бути обласне агентство із залучення інвестицій. Це агентство має на постійній основі формувати, розробляти, впроваджувати та вдосконалювати навчальні програми для вже існуючих та майбутніх працівників, враховуючи зміни, які відбуваються в сферах інвестиційної діяльності.

11. Візити до регіонів та підприємств, які мають успішний досвід в процесі залучення прямого іноземного інвестування, являють собою дуже ефективні шляхи, щоби передавати успішний позитивний досвід, тому що під час безпосереднього візиту люди можуть безпосередньо побачити, які заходи з залучення прямого іноземного інвестування є результативними, та отримати ясних та чітких відповідей на їх запитання.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Закон України «Про інвестиційну діяльність» № 1560-XII від 18.09.1991р, доступний за посиланням <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1560-12>, (дата звернення 10.12.2020).
2. Закон України «Про інноваційну діяльність» № 40-IV від 04.07.2002р, доступний за посиланням <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/40-15#Text>, (дата звернення 10.12.2020).
3. Закон України «Про стимулювання інвестиційної діяльності у пріоритетних галузях економіки з метою створення нових робочих місць» від 6 вересня 2012 року № 5205-17, доступний за посиланням <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5205-17#Text> (Дата звернення 15.10.2020).
4. Єрохін С.А. Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності. Підручник/ 2 вид., перероб. і доп. - К.: Знання, 2008. - 518 с.
5. Паризький І.В. Державне регулювання інноваційно-технологічними змінами в національній економіці. Автореферат. ВНЗ "Національна академія управління".— Київ : [б.в.], 2018.— 33 с.
6. Міністерство розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України. Індустріальні парки в Україні, перелік доступний за посиланням <https://www.me.gov.ua/Documents/List?lang=uk-UA&id=6463d3ba-aa13-4e54-8db9-0f36642c43d9&tag=IndustrialniParkiVUkraini>, (дата звернення 15.12.2020).
7. Закон України «Про режим іноземного інвестування» №93/96-ВР від 19.03.1996 р, доступний за посиланням <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/93/96-%D0%B2%D1%80#Text> , (дата звернення 02.11.2020).
8. Стаття «Няню предложат и украинским инвесторам - Милованов», доступна за посиланням <https://economics.segodnya.ua/economics/enews/predlozhenie-po-investicionnoy-nyane-kasaetsya-i-ukrainskih-investorov-milovanov-1392606.html>, (дата

звернення 28.11.2020).

9. Президент України Володимир Зеленський. Офіційне інтернет представництво, електронний ресурс, доступний за посиланням <https://www.president.gov.ua/>, (дата звернення 28.11.2020).

10. Закон України «Про індустриальні парки» № 5018-VI від 21.06.2012 р. Стаття 8, доступна за посиланням <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5018-17#Text> (дата звернення 28.11.2020).

11. Закон України «Про місцеве самоврядування» № 280/97-BBR від 21.05.1997р, доступний за посиланням <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80#Text>, (дата звернення 16.12.2020).

12. Закон України «Про місцеві державні адміністрації» № 586-XIV від 9.04.1999р., доступний за посиланням <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/586-14#Text>, (дата звернення 16.12.2020).

13. Постанова Кабінету Міністрів України № 1256 від 8.12.2010 р. «Про затвердження переліку проектів за пріоритетними напрямками соціально-економічного та культурного розвитку (національні проекти), доступна за посиланням <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1256-2010-%D0%BF#Text>, (дата звернення 16.12.2020).

14. Федоров Р., Осовець О. Як залучати іноземні інвестиції: практичний посібник для українських міст та районів. – ПРООН, 2013.

15. Національне агентство України з іноземних інвестицій та розвитку, Електронний ресурс, доступний за посиланням <https://www.kmu.gov.ua/npas/189799450>, (дата звернення 16.12.2020).

16. Державне агентство інвестицій та управління національними проектами України, Електронний ресурс, доступний за посиланням <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/583/2011#Text>, (дата звернення 16.12.2020).

17. Організації економічного співробітництва та розвитку, електронний ресурс, доступний за посиланням <http://www.oecd.org/>.

18. Державна служба статистики України. Електронний ресурс, доступний за посиланням <http://ukrstat.gov.ua/>.

19. Стаття Етапи залучення інвестицій, Електронний ресурс, доступний за посиланням <https://dictum.ua/uk/blog/etapy-zaluchennya-investyciy>, (дата звернення 16.12.2020).

20. Стаття «Через карантин у всьому світі обвалилися прямі іноземні інвестиції», доступна за посиланням <https://www.unian.ua/economics/finance/obsyag-pryamih-investiciy-u-sviti-vpav-udvichi-z-rochatku-roku-novini-ukrajina-11196296.html>, (дата звернення 01.12.2020).

21. Стаття «Global foreign direct investments falls 49% in first half of 2020», доступна за посиланням <https://unctad.org/news/global-foreign-direct-investment-falls-49-first-half-2020>, (дата звернення 01.12.2020).

22. Національний банк України, Електронний ресурс, доступний за посиланням <http://www.bank.gov.ua/>.

23. Стаття Прямі інвестиції в Україну: рейтинг країн від НБУ, доступна за посиланням <https://news.finance.ua/ua/news/-/480394/pryami-investytsiyi-v-ukrayinu-rejtyng-krayin-vid-nbu> (дата звернення 19.01.2021).

24. Стаття Транснаціональні корпорації, доступна за посиланням https://pidru4niki.com/1741062062537/ekonomika/transnatsionalni_korporatsiyi, (дата звернення 19.01.2021).

25. Стаття Bloomberg: Макс Поляков вкладає мільйони доларів, доступна за посиланням <https://gordonua.com/ukr/news/science/bloomberg-maks-poljakov-vkladaje-miljoni-dolariv-u-rozvitok-ukrajinskoji-nauki-1520551.html>, (дата звернення 08.12.2020).

26. Агентство Bloomberg, Електронний ресурс, доступний за посиланням <https://www.bloomberg.com/europe>, (дата звернення 08.12.2020).

27. Noosphere Engineering School, Електронний ресурс, доступний за посиланням <https://noosphereengineering.com/>, (дата звернення 08.12.2020).

28. Firefly Aerospace, Електронний ресурс, доступний за посиланням

<https://firefly.com/>, (дата звернення 08.12.2020).

29. Стаття Туреччина зацікавлена в інвестуванні і приватизації українських підприємств, доступна за посиланням <https://ua.news/ua/turtsiya-zainteresovana-v-investirovanii-i-privatizatsii-ukrainskih-predpriyatij/>, (дата звернення 08.12.2020).

30. Міністерство розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України, Електронний ресурс, доступний за посиланням <https://www.me.gov.ua/?lang=uk-UA>, (дата звернення 08.12.2020).

31. Стаття В Україні запустять виробництво Bayraktar: уряд розповів, як працюватиме завод, доступна за посиланням <https://ua.news/ua/turtsyya-postroyt-v-ukrayne-zavod-dlya-proyvodstva-bayraktar/>, (дата звернення 08.12.2020).

32. Міністерство з питань стратегічних галузей промисловості України, Електронний ресурс, доступний за посиланням <https://mspu.gov.ua/>, (дата звернення 08.12.2020).

33. Стаття Туреччина зацікавлена в інвестуванні і приватизації українських підприємств, доступна за посиланням <https://ua.news/ua/turtsiya-zainteresovana-v-investirovanii-i-privatizatsii-ukrainskih-predpriyatij/>, (дата звернення 08.12.2020).

34. Міністерство закордонних справ України, Електронний ресурс, доступний за посиланням <https://mfa.gov.ua/>, (дата звернення 08.12.2020).

35. Конституція України, Електронний ресурс, доступний за посиланням <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>, (дата звернення 08.12.2020).

36. Законодавство України, Електронний ресурс, доступний за посиланням <https://www.rada.gov.ua/news/zak>, (дата звернення 08.12.2020).

37. Стаття Маркетингові технології. Урахування типології споживчої поведінки, доступна за посиланням <https://pidru4niki.com/70435/marketing/marketingovi-tehnologiyi-urahuvannya-tipologiyi-spozhyvchoyi-povedinky>, (дата звернення 08.12.2020).

38. Цивільний Кодекс України, Електронний ресурс, доступний за посиланням <https://ips.ligazakon.net/document/T030435>, (дата звернення 08.12.2020).

39. Господарський Кодекс України, Електронний ресурс, доступний за посиланням <https://ips.ligazakon.net/document/T030436>, (дата звернення 08.12.2020).

40. Податковий кодекс України, Електронний ресурс, доступний за посиланням <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>, (дата звернення 01.12.2020).

41. Митний кодекс України, Електронний ресурс, доступний за посиланням <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17#Text>, (дата звернення 01.12.2020).

42. Стаття Інвестиційна стратегія: ключові етапи та лайфхаки від українських портфельних інвесторів, доступна за посиланням https://ua.cfaukraine.org/investytsijna-strategiya-klyuchovi-etapy-ta-lajfhaky/?gclid=EAIaIQobChMIy_piZK_7gIV3hV7Ch2tZA4TEAAAYAiAAEgKgBPD_VwE, (дата звернення 01.12.2020).

43. Верховна Рада України, Електронний ресурс, доступний за посиланням <https://www.rada.gov.ua/>.

44. Кабінет Міністрів України, Електронний ресурс, доступний за посиланням <https://www.kmu.gov.ua/>.

45. Державні агентства України, Електронний ресурс, доступний за посиланням <https://www.kmu.gov.ua/catalog>.

46. UkraineInvest, Електронний ресурс, доступний за посиланням <https://ukraineinvest.gov.ua/>, (дата звернення 01.12.2020).

47. Закон України «Про підготовку та реалізацію інвестиційних проектів за принципом «єдиного вікна» № 2623-VI від 21.10.2010, доступний за посиланням <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2623-17#Text>, (дата звернення 01.12.2020).

48. Алымов А., Емченко В. Конкурентоспособность национальной

економики / НАН України. Ін-т економіки. Київ, 2001. - 251 с.

49. Базилевич В., Гражевська Н., Гайдай Т., Леоненко П., Нестеренко А. Історія економічний учень: навчальний посібник. Київ: Знання, 2004. – 1300 с.

50. Беленький П., Шевченко-Марсель В., Другов О. Інвестиційно-інноваційне забезпечення конкурентоспроможності регіону / НАН України, Інститут регіональних досліджень, Львів, 2006. – 129 с.

51. Бланк И. Инвестиционный менеджмент. Киев: Эльга-Н, Ника-центр, 2001. – 448 с.

52. Бланк И. Управление инвестициями предприятия. Киев: Эльга-Н, Ника-центр, 2003. – 480 с.

53. Бутко М., Акименко О. Інвестиційна домінанта сталого розвитку регіону в умовах інтеграції: монографія. Ніжин: Аспект-Поліграф, 2009. – 232 с.

54. Вахович І. Фінансове забезпечення сталого розвитку регіонів України: міжбюджетні відносини та інноваційні інструменти стимулювання: монографія. Луцьк: Волиньполіграфтм, 2014. – 331 с.

55. Вознюк М. Регіональна інвестиційна політика енергозбереження: монографія. Львів: ДУ «Інститут регіональних досліджень ім. М.І. Долішнього НАН України», 2015. – 416 с.

56. Гитман Л., Джонк М. Основы инвестирования / [пер. с англ.]. Дело, 1997. – 1008 с.

57. Губський Б. Інвестиційні процеси у глобальному середовищі. Київ: Наукова думка, 1998. – 390 с.

58. Данилишин Б., Корецький М., Дацій О. Інвестиційна політика в Україні: монографія. Донецьк: Юго-Восток, Лтд., 2006. – 292 с.

59. Данілов О., Івашина Г., Чумаченко О. Інвестування: навчальний посібник. Київ: Видавничий дім «Комп'ютерпрес», 2001. – 364 с.

60. Долішній М. Регіональна політика на рубежі ХХ-ХХІ століть: нові пріоритети. Інститут регіональних досліджень НАН України: Наукова думка,

2006. – 512 с.

61. Другов О. Фінансова система інвестиційного забезпечення регіонального розвитку економіки. наукова редакція Беленький П.; Нац. банк України, Університет банківської справи, Львівський інститут банківської справи. Київ: УБС НБУ, 2007. – 151 с.

62. Дука А. Теорія та практика інвестиційної діяльності. Інвестування: навчальний посібник. Київ: Каравела, 2007. – 424 с.

63. Жаліло Я. Теорія та практика формування ефективної економічної стратегії держави. Київ: НІСД, 2012. – 336 с.

64. Захарченко В., Корсікова Н., Меркулов М. Інноваційний менеджмент: теорія і практика в умовах трансформації економіки: навчальний посібник. Київ: Видавництво Центр навчальної літератури, 2012. – 448 с.

65. Іщук С. Інвестиційна діяльність у Західному регіоні України: стан, тенденції, ефективність: монографія / наукова редакція НАН України. Інститут регіональних досліджень. Львів, 2012. – 114 с.

66. Калетнік Г., Мазур А., Кубай О. Державне регулювання економіки: навчальний посібник. Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України, Міністерство аграрної політики і продовольства України, ВНАУ. Київ: Хай-Тек Прес, 2011. – 427 с.

67. Кейнс. Общая теория занятости, процента и денег. Москва, 2012. – 352 с.

68. Кравців В., Мельник М., Антонов В. Залучення прямих іноземних інвестицій в економіку України: проблеми та політика активізації: монографія. Львів: ІРД НАН України, 2011. – 368 с.

69. Майонова Т., Диба М., Онишко С. Активізація інвестиційного процесу в Україні: колективна монографія. Київ: КНЕУ, 2012. – 472 с.

70. Мартиненко В. Державне управління інвестиційним процесом в Україні: монографія. Київ: Видавництво НАДУ, 2005. – 296 с.

71. Мельник М. Інвестиційний клімат регіону: теоретичні та прикладні

засади дослідження: монографія. Львів: ІРД НАН України, 2005. – 304 с.

72. Павлов В., Ляхович О. Державно-приватне партнерство в інноваційній сфері: монографія. Національний університет водного господарства та природокористування. Рівне, 2015. – 188 с.

73. Панчишин С. Макроекономіка: навчальний посібник. Київ: Либідь, 2001. – 616 с.

74. Пересада А. Управління інвестиційним процесом: монографія. Київ: Лібра, 2002. – 472 с.

75. Пересада А., Смірнова О., Онікієнко С., Ляхова О. Інвестування: навчально-методичний посібник для самостійного вивчення дисципліни. Київ: КНЕУ, 2001. – 251 с.

76. Паризький І.В. Державне регулювання інноваційно-технологічними змінами в національній економіці. Дисертація. ВНЗ «Національна академія управління». – Київ: 2018.

77. <http://www.kmu.gov.ua/>.

78. <https://mof.gov.ua/uk>.

79. <http://www.president.gov.ua/>.

80. <http://www.niss.gov.ua/>.

81. <https://www.rada.gov.ua/>.

82. <https://www.me.gov.ua/?lang=uk-UA>.

АНОТАЦІЯ

Леонова В.В. «Шляхи підвищення інвестиційної привабливості національної економіки України». – Кваліфікаційна робота подана для присвоєння другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю «Міжнародні економічні відносини». – К.: Національна академія управління, 2020.

У роботі зроблено теоретичне узагальнення, проаналізовано стан та запропоновано нові практичні підходи та рекомендації стосовно шляхів підвищення інвестиційної привабливості національної економіки України. Основна увага в роботі приділена ролі та взаємодії державних органів влади та приватних компаній в процесі залучення прямого іноземного інвестування в економіку нашої країни.

Проаналізовані найкращі світові практики та зроблено порівняння з діяльністю з залучення іноземного інвестування в Україні. Визначено важливість надходження інвестицій для пришвидшення економічного зростання в нашій країні.

Розроблені та представлені пропозиції щодо шляхів підвищення інвестиційної привабливості національної економіки України.

***Ключові слова:** пряме іноземне інвестування, залучення інвестицій, інвестиційна привабливість, національна економіка України.*

ANNOTATION

Leonova V.V. «Ways to increase the investment attractiveness of Ukrainian national economy». – Qualification work is submitted for the second (master's) level of higher education in the specialty «International Economic Relations». – Kyiv: National Academy of Management, 2020.

The theoretical generalization, evaluation of the situation, new practical approaches and recommendations for ways to increase the investment attractiveness of the national economy of Ukraine are made in the qualification work. The main focus is on the role and interaction of the state public authorities and the private companies in the process of attracting the foreign direct investment into the economy of our country.

The best world practices are analyzed and a comparison is made with the activities for attracting the foreign investment in Ukraine. The importance of the investment inflows to accelerate the economic growth in our country has been identified.

Suggestions for the ways to increase the investment attractiveness of the national economy of Ukraine have been developed and presented. The issues of importance of forming the stable investment climate in Ukraine and the factors affecting it, one of the important factors in the development of Ukrainian economy is foreign investment and ways to improve the investment image of our country are considered.

In the modern economy of Ukraine, which is largely influenced by globalization, attracting the foreign investment is of great importance. Thanks to the investment funds, it becomes possible to achieve the goals of strategies for the development of the national economy of Ukraine. The problems of investing in the economy of any country are always in the center of attention of the government leaders, scientists, economists and entrepreneurs. After all, the investments have a positive impact on all areas of the economic activity of our country, they revitalize and accelerate the process of the economic growth. The foreign investment has

always been and is important for the development of the economy of Ukraine, especially today, when our country is undergoing different structural changes in almost all spheres of the economic activity, reforming outdated processes and forms of production, introducing the innovative development models to accelerate entry into the European Union.

We are now observing not great amount of the foreign investment due to the subjective and objective reasons. The subjective reasons may include imperfect and incomplete knowledge by the foreign investors of the realities, market conditions and economy of Ukraine and, as a consequence, they have doubts and fears to invest in our national economy. The objective reasons, obviously, include imperfect legislation, the unstable situation in the economy and the country as a whole due to the war, and other unresolved issues that need to be resolved. But already now we can see the improvements in the way of regulation and the attempts to support the foreign investors by the government of our country.

The purpose of the qualification work is to improve the possible ways to increase the investment attractiveness of the national economy of Ukraine. This goal is achieved through the tasks of studying the theoretical, methodological and practical principles of the investment process, generalization of foreign investment, clarification of the economic conditions and the market conditions in Ukraine, analysis of the micro - and the macroeconomic factors influencing the process of formation of the investment attractiveness of the national economy of Ukraine, assessment of the efficiency of investment processes in the national economy, identification of directions and ways to further increase the investment attractiveness of the national economy.

Key words: *foreign direct investment, attraction of investment, investment attractiveness, national economy of Ukraine.*